

“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього рівня бакалавр

на тему:

**“Облік, контроль і аналіз оподаткування підприємств податком на
додану вартість”**

Виконала: студентка 4 курсу, групи ОО – 41

Спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Старик Оксана Остапівна

Керівник: д.е.н., проф. Пилипів Н.І.

Рецензент: д.е.н., доц. Максимів Ю.В.

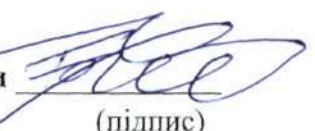
Івано-Франківськ – 2021 р.

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Факультет Економічний факультет
Кафедра Обліку і оподаткування
Освітній рівень Бакалавр
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

“12” жовтня 2020 р.

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Старик Оксані Остапівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи “Облік, контроль і аналіз оподаткування підприємств податком на додану вартість”

керівник роботи Пилипів Надія Іванівна, доктор економічних наук, професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

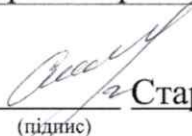
2. Перелік питань, які потрібно розробити: ПДВ в системі податків: економічна сутність, визначення та основні елементи; нормативно – правове забезпечення обліку ПДВ; документування операцій з оподаткування на додану вартість ТОВ “Глобал Енерго”; синтетичний та аналітичний облік

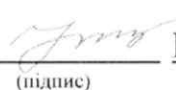
розрахунків з податку на додану вартість; розкриття інформації про оподаткування податком на додану вартість у фінансовій та внутрішньогосподарській звітності ТОВ “Глобал Енерго”; аналіз стану та динаміки оподаткування на додану вартість; аналіз справляння сум ПДВ до бюджету з метою підвищення ефективності податкових надходжень; ПДВ в системі державного фінансового контролю: особливості здійснення податкових перевірок; шляхи удосконалення обліку та контролю операцій з ПДВ.

3. Дата видачі завдання 13 жовтня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретично – методичні засади обліку податку на додану вартість (ПДВ)	19.02.2021 р.	виконано
2.	Стан обліку розрахунків і звітності з податку на додану вартість ТОВ “Глобал Енерго”	16.03.2021 р.	виконано
3.	Аналіз та контроль та аналіз операцій з обліку ПДВ: теорія та практика	16.04.2021 р.	виконано

Студентка Старик О.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи Пилипів Н.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

ВІДГУК
на бакалаврську роботу

студентки Старик Оксани Остапівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему “Облік, контроль і аналіз оподаткування підприємств податком на додану вартість”

Актуальність теми. Державний бюджет отримує найбільше коштів із податків, одним із найзначніших наповнювачів якого є податок на додану вартість. Україна, як самостійна держава розвивається вже давно і весь цей час розвивалася система оподаткування, адже це правова основа взаємовідносин держави з платником податків.

У відповідності до визначеної мети держави, що знаходиться у тісних контактах з процесом європейської інтеграції, також відбувається забезпечення ясності та уніфікації норм податкових відносин відносно справляння податку на додану вартість (далі – ПДВ).

ПДВ є найпроблемнішим з усіх податків з точки зору обліку і позицій адміністрування. Недоліки обліку ПДВ призводять до втрати бюджетами різних рівнів численних доходів, через що уряд не може досконало фінансувати важливі напрями соціально – економічного розвитку держави.

Дефіцит грошових ресурсів у державі спричиняє погіршення добробуту населення та породжує економічні кризи. Враховуючи зміни, що відбулися в 2015 році в порядку адміністрування, обліку та звітності з ПДВ, з'явилася необхідність створити чітку та зрозумілу облікову систему. Вона буде працювати на основі забезпечення своєчасного визнання податкових

зобов'язань та податкового кредиту, достовірності відображення в бухгалтерському обліку розрахунків з ПДВ при здійсненні операцій.

Дипломна робота виконана відповідно до мети та завдань на основі використання матеріалів діяльності ТОВ “Глобал Енерго” за 2019 – 2020 рр.

Метою роботи виступає дослідження теоретично – методичних засад і формулювання практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку розрахунків і звітності податків на додану вартість на підприємстві ТОВ “Глобал Енерго”.

У першому розділі дипломної роботи розкрито економічну сутність та основні елементи ПДВ в системі податків, проведено огляд нормативно – правового забезпечення обліку ПДВ.

У другому розділі дипломної роботи розглянуто стан обліку розрахунків і звітності, а також документування операцій з оподаткування ПДВ ТОВ “Глобал Енерго”, досліджено синтетичний та аналітичний облік розрахунку з податку на додану вартість, розкрито інформацію про оподаткування даним податком у звітності даного підприємства проаналізовано стан та динаміку оподаткування податком на додану вартість.

У третьому розділі дипломної роботи проведено аналіз справляння сум ПДВ до бюджету, розглянуто питання щодо особливостей здійснення податкових перевірок, а також розглянуто шляхи удосконалення обліку та контролю операцій з ПДВ.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення роботи доведені до прикладних рекомендацій і можуть бути впроваджені в діяльність ТОВ “Глобал Енерго”.

Загальний висновок. Дипломна робота Старик Оксани Остапівни на тему “Облік, контроль і аналіз оподаткування підприємств податком на додану вартість” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України,

а її автор заслуговує на присвоєння кваліфікації “бакалавр” за спеціальністю “Облік і оподаткування”.

Рекомендується до захисту з високою позитивною оцінкою.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
(посада, місце роботи)

(підпис)

Н.І.Пилипів

(ініціали, прізвище)

“10” червня 2021 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу студентки групи ОО-41
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника”

Старик Оксани Остапівни

на тему: **“Облік, контроль і аналіз оподаткування підприємств
податком на додану вартість”**

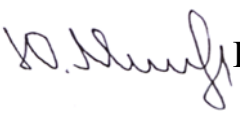
Важливою складовою процесу розбудови ринкової економіки України, а також її інтеграції до системи світових господарських зв'язків є формування вітчизняної системи оподаткування, котра забезпечує необхідними фінансовими ресурсами виконання функцій держави. Податок на додану вартість є однією із важливих форм непрямого оподаткування і відіграє велику роль у податковій системі України. З точки зору діяльності підприємств, ведення обліку операцій з податку на додану вартість є досить складним процесом, а ефективне управління грошовими потоками підприємства залежить від правильного планування податкових платежів із врахуванням особливостей податкового навантаження, змін законодавства та цілей суб'єкта господарювання. Зазначені обставини актуалізують завдання облікового забезпечення, яке є основним інформаційним джерелом в управлінні розрахунками з бюджетом за ПДВ у побудові відповідних взаємовідносин з наглядовими та контролюючими органами. Це зумовлює актуальність теми дипломної роботи, яка рецензується, та її зміст.

Автор дипломної роботи намагалася описати теоретичні засади обліку податку на додану вартість; описала стан обліку розрахунків і звітності з податку на додану вартість ТОВ “Глобал Енерго”, а також намагалася здійснити аналіз операцій з обліку ПДВ.

Серед низки зауважень необхідно звернути увагу на поверхневість проведеного дослідження; наявні необґрунтовані висновки; неповноту проведення аналізу розрахунків з ПДВ; деякі неточності в трактуванні показників, які використовують в процесі аналізу; наявне дублювання матеріалу по тексту дипломної та непослідовне розкриття матеріалу; студентка переважно використовує матеріал з навчальної літератури та здійснює посилання на нормативні акти, які втратили чинність, наявні некоректні посилання, а також наявні орфографічні й стилістичні помилки.

Дипломна робота Старик Оксани Остапівни на тему “Облік, контроль і аналіз оподаткування підприємств податком на додану вартість” відповідає мінімальним вимогам, що ставляться до дипломних робіт, проведені дослідження можуть бути представлені до захисту з “задовільною” оцінкою, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

 Ю.В. Максимів

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)	5
1.1. ПДВ в системі податків: економічна сутність, визначення та основні елементи	5
1.2. Нормативно – правове забезпечення обліку ПДВ	12
РОЗДІЛ 2 СТАН ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ І ЗВІТНОСТІ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТОВ “Глобал Енерго”	17
2.1. Документування операцій з оподаткування на додану вартість ТОВ “Глобал Енерго”	17
2.2. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків в податку на додану вартість	28
2.3. Розкриття інформації про оподаткування податком на додану вартість у фінансовій та внутрішньогосподарської звітності ТОВ “Глобал Енерго”	34
2.4. Аналіз стану та динаміка оподаткування на додану вартість	43
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІКУ ПДВ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА	53
3.1. Аналіз справляння сум ПДВ до бюджету з метою підвищення ефективності податкових надходжень	53
3.2. ПДВ в системі державного фінансового контролю: особливості здійснення податкових перевірок.....	56
3.3. Шляхи удосконалення обліку та контролю операцій з ПДВ	61
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	1

ВСТУП

Актуальність теми. Податки є основним джерелом доходів державного бюджету, з яких один із найзначніших наповнювачів – податок на додану вартість. Протягом всього терміну існування України, як самостійної держави податкове законодавство безперервно вдосконалювалося.

У відповідності до визначеної мети держави, що пов'язана з процесом європейської інтеграції, також відбувається забезпечення прозорості та уніфікації норм податкових відносин відносно справляння податку на додану вартість (далі – ПДВ).

ПДВ є найпроблемнішим з усіх податків з точки зору обліку і позицій адміністрування. Недоліки обліку ПДВ призводять до втрати бюджетами різних рівнів значних доходів, через що уряд не може досконало фінансувати важливі напрями соціально – економічного розвитку держави.

Дефіцит грошових ресурсів у державі спричиняє погіршення добробуту населення та породжує економічні кризи. Враховуючи зміни, що відбулися в 2015 році в порядку адміністрування, обліку та звітності з ПДВ, з'явилася необхідність створити прозору систему обліку, котра буде працювати на основі забезпечення своєчасного визнання податкових зобов'язань та податкового кредиту, достовірності відображення в бухгалтерському обліку розрахунків з ПДВ при здійсненні операцій.

Аналіз наукової літератури. Дослідженням вдосконалення економічних та фінансових аспектів та відображення в звітності ПДВ займалися такі вчені: Оксенюк О. І., Сокотенюк С. М., Сідельникова Л. П., Крисоватий А. І. та інші.

Пошуку шляхів удосконалення бухгалтерського обліку та відображення в звітності ПДВ, вдосконаленню методики організації бухгалтерського обліку і звітності з ПДВ присвячували свої наукові роботи Семенко Т. М. й Проскура К.П. Іванов Ю. Б. запропонував механізм, за

допомогою якого можна буде знизити рівень виникнення фіктивного відшкодування: “перехід в оподаткуванні прибутку і ПДВ від метода податкового обліку “здійснення першої з подій” до касового методу”. За висновками фахівця така зміна призведе до зменшення рівня вимивання грошових коштів підприємств та прискорення їх обігу.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи виступає дослідження теоретично – методичних засад і формулювання рекомендацій до практичної діяльності щодо властивостей обліку розрахунків і звітності податку на додану вартість на підприємстві ТОВ “Глобал Енерго”.

Досягненню поставленої мети в дипломній роботі сприятиме вирішення наступних завдань:

- визначити роль ПДВ в системі оподаткування: економічна сутність, визначення та основні елементи;
- розглянути нормативно – правове забезпечення обліку ПДВ;
- розглянути документування операцій з оподаткування на додану вартість;
- вивчити синтетичний та аналітичний облік розрахунків в податку на додану вартість;
- розкрити інформацію про оподаткування податком на додану вартість у фінансовій та внутрішньогосподарської звітності;
- проаналізувати стан та динаміку оподаткування на додану вартість;
- провести аналіз справляння сум ПДВ до бюджету для підвищення ефективності податкових надходжень;
- охарактеризувати ПДВ в системі державного фінансового контролю: особливості здійснення податкових перевірок;
- знайти можливі шляхи удосконалення обліку та контролю операцій з ПДВ.

Об’єкт дослідження. Об’єктом дипломної роботи виступає ПДВ в системі обліку, контролю та аналізу, а також відображення в звітності на досліджуваному підприємстві.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти облікового процесу, а також контролю та аналізу по розрахункам з ПДВ, відображення ПДВ у звітності.

Методи дослідження. Розв’язання завдань, поставлених у дипломній роботі відбувалося за використання загальнонаукових та специфічних методів контролю, а саме: аналіз (дослідження частки ПДВ, визначення динаміки зміни показників, аналітична перевірка звітів), синтез, метод таблиць (для наочного відображення результатів проведеного дослідження), методи індукції та дедукції (визначення сутності базових термінів) та методичні прийоми документального контролю (нормативно – правова, формальна, арифметична та логічна перевірка тощо).

Інформаційна база дослідження. В ході дослідження було застосовано різні нормативно – законодавчі акти, створені у сфері обліку та контролю (сюди відносяться закони, кодекси, міжнародні та національні стандарти, постанови та накази), а також нормативно – правові акти, що займаються питанням адміністрування ПДВ, дані Державної фіскальної служби України (далі – ДФСУ); монографії вітчизняних і закордонних економістів з обліку, аналізу й контролю розрахунків з ПДВ, наукові публікації та матеріали міжнародних науково – практичних конференцій, електронні ресурси за обраною тематикою праць.

При вивченні прикладних аспектів обліку та відображенні в звітності ПДВ використовувалися первинні, аналітичні та звітні облікові дані базового підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)

1.1. ПДВ в системі податків: економічна сутність, визначення та основні елементи

Нарахування та стягнення податку на додану вартість потребує чіткого визначення доданої вартості, тобто об'єкта податку. Додана вартість за своїм обсягом наближається до новоствореної вартості, яка виробляється в конкретній економічній структурі. Додана вартість за своїм економічним змістом є частиною загальної собівартості товару і включає такі складові: матеріальні витрати (вартість витрачених у виробництві сировини і матеріалів, послуг виробничого характеру, що формують собівартість продукції); заробітна плата (заробітна плата, премії, матеріальна допомога, компенсаційні виплати); відрахування на соціальні заходи (внески на пенсії, соціальне страхування, а також страхові внески на випадок безробіття); амортизація (сума нарахованої амортизації основних засобів, які задіяні у процесі виробництва товарів, робіт або послуг); прибуток.

Перша складова не залежить від зусиль товаровиробника і тому вона суто арифметично включається в ціну товару. Наступні складові (наприклад заробітна плата, прибуток, внески на соціальне страхування та амортизаційні відрахування) є доданою вартістю, оскільки вони є тими частини загальної вартості товару, які створюються на певному етапі виробництва товару.

Тобто, згідно з чинним податковим законодавством, нарахування ПДВ відбувається за звичайною ставкою (20 %) і фактично виплачується у сумі зменшеній на величину податку, що була сплачена на попередній стадії руху товару. Отже, кінцевий купує товар за ціною, збільшеною на всю суму платежів ПДВ, які були сплачені на попередніх стадіях руху товару. Крім того, кожен суб'єкт господарювання, який є учасником процесу “виробництво – споживання”, сплачує податок у тому розмірі, на скільки він

збільшив вартість сировини і матеріалів, які використовувалися ним у процесі господарської діяльності. При аналізі економічної сутності податку на додану вартість, слід зазначити, що об'єкт оподаткування ПДВ може значно відрізнятися від доданої вартості. Це пояснюється тим, що використовуються різні варіанти ПДВ, які у свою чергу передбачають використання різних принципів його формування та різних методит обчислення..

Існують три форми податку на додану вартість: на продукцію, на доходи та на споживання. У світовій практиці найчастіше зустрічається варіант податку на споживання. Однак, щоб зважити їх переваги та недоліки, розглянемо всі можливі варіанти.

Розглядаючи ПДВ на продукцію необхідно відмітити, що об'єктом оподаткування при цьому є складові ВВП за категоріями кінцевого використання, але при цьому не враховується заробітна плата, адже оподатковувати заробітну плату є недоцільним. Відповідно, база оподаткування може бути розрахована за наступною формулою:

$$\text{ПДВ} = \text{ВВП} - G_w = C + I + G_e + (X - M) \quad (1.1)$$

де, G_w – державні витрати на зарплату;

C – витрати на кінцеве самостійне споживання;

I – валові витрати на інвестиції;

G_e – кінцеві державні витрати на товари та послуги;

$(X - M)$ – сальдо проведення експортно-імпортних операцій.

Розглядаючи ПДВ на дохід, об'єкт оподаткування в даному випадку зменшується на величину спожитого капіталу (суму амортизаційних відрахувань). Тобто дана форма ПДВ передбачає оподаткування чистих інвестицій і є привабливою для споживача. І в цьому випадку база оподаткування визначається наступною формулою:

$$\text{ПДВ} = \text{ВВП} - G_w - D = C + (I - D) + G_e + (X - M) \quad (1.2)$$

де, D – амортизаційні відрахування

Зважаючи на вже зазначені формули (1.1) та (1.2) базу оподаткування можна визначити за наступною формулою

$$\text{ПДВ} = \text{ВВП} - G_w - D = V - G_w \quad (1.3)$$

де, V – факторні доходи.

Розглядаючи ПДВ на споживання, необхідно відмітити, що даний варіант є найбільш привабливим для кінцевого споживача, адже при визначенні об'єкта оподаткування вилучаються амортизаційні відрахування та витрати на інвестиційні товари, інакше кажучи, із доходу вилучаються всі валові витрати на інвестиції. При цьому база оподаткування визначається за наступною формулою:

$$\text{ПДВ} = \text{ВВП} - G_w - I = C + G_e + (X - M) \quad (1.4)$$

Дана форма податку значно звужує базу оподаткування податком на додану вартість. В міжнародній практиці використання цього податку та базу оподаткування розширюють шляхом часткового обкладання інвестиційних товарів. Це відбувається шляхом поетапного включення сум ПДВ (які сплачені в ціні придбаних основних засобів, що підлягають амортизації) до складу податкового кредиту. Загалом, ПДВ на споживання є найдоцільнішою з трьох існуючих форм податку, адже вона найбільшою мірою сприяє інвестиціям в капітал.

Далі розглянемо методи розрахунку зобов'язань з ПДВ. З точки зору бухгалтерського обліку існує чотири варіанти розрахунку зобов'язань з податку на додану вартість, зокрема: прямий адитивний (балансовий метод); прямий метод віднімання; непрямий адитивний метод; непрямий метод віднімання (кредитний) [4].

Прямий адитивний (балансовий) метод передбачає застосування податкової ставки до попередньо визначеної величини доданої вартості, яка розраховується шляхом додавання її складових елементів (сума прибутку, фонд оплати праці).

Прямий метод віднімання передбачає застосування податкової ставки до попередньо визначеної величини доданої вартості. При цьому, додана вартість розраховується як різниця між виручкою від реалізації продукції та матеріальними затратами, які були понесені в процесі її виробництва.

Непрямий адитивний метод передбачає визначення суми ПДВ яка підлягає сплаті до бюджету шляхом додавання суми податків, розрахованих по окремих складових доданої вартості.

Непрямий (кредитний) метод передбачає визначення суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету як різниці між сумою податкових зобов'язань, які виникли в результаті реалізації товарів (робіт, послуг) та сумою податкового кредиту, які були сплачені постачальникам матеріальних ресурсів, які були спожиті в процесі господарської діяльності.

Метод прямого відрахування передбачає застосування податкової ставки до заздалегідь визначеної доданої вартості. У цьому випадку додана вартість обчислюється як різниця між виручкою від реалізації та витратами на матеріали, які були понесені в процесі виробництва. Метод непрямої добавки передбачає визначення суми ПДВ, яку потрібно сплатити до балансу, шляхом додавання суми податків, розрахованої для окремих складових доданої вартості. Непрямий (кредитний) метод вимагає визначення суми ПДВ, що необхідна до сплати фінансової звітності, як різницю між сумою податкових зобов'язань, що виникають при продажу товарів (робіт, послуг) та сумою податкового кредиту, сплаченого постачальникам за матеріальні ресурси, які були спожиті в процесі господарської діяльності.

Кредитний метод набув найбільшого поширення як в світовій практиці, так і в Україні, адже він має суттєві переваги порівняно з іншими податками, зокрема:

- не потрібно обчислювати додану вартість при розрахунку податкового навантаження, що значно спрощує процедуру розрахунку суми ПДВ для перерахування до бюджету;
- необхідність обов'язкової документації продажу товару.

Проте даний метод не позбавлений і недоліків. Перш за все, це пов'язано із розривом у часі між сплатою ПДВ в ціні придбаних товарно-матеріальних цінностей і відшкодуванням цієї суми після реалізації виготовленої продукції. Це призводить до вимивання оборотних коштів з підприємства. Наступним недоліком є подвійне оподаткування доданої вартості всіх учасників процесу “виробництво-споживання”, в результаті звільнення від оподаткування.

Розглянемо методи визначення дати податкових зобов'язань із ПДВ, які використовуються при обліку зобов'язань з ПДВ в міжнародній практиці та в Україні. Перший метод (правило першої події) використовується в Україні для обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ.

Такий метод передбачає, що датою появи права на податковий кредит або податкове зобов'язання є дата зарахування коштів на поточний рахунок продавця (покупця) або дата відвантаження товару. Тобто, суб'єкт господарської діяльності – продавець, відображає податкове зобов'язання з ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку після відвантаження продукції чи після отримання передоплати.

В той час, як суб'єкт господарської діяльності – покупець відображає на рахунках бухгалтерського обліку податковий кредит після отримання товару чи після списання коштів з поточного рахунку в рахунок оплати товару. Даний метод, як показала практика його застосування, призвів до збільшення податкового боргу перед бюджетом.

Наступний метод – метод нарахувань передбачає, що датою виникнення податкових зобов'язань визнається дата поставки товарів, а дата виникнення податкового кредиту – дата отримання товарів. Тобто, суб'єкт

господарювання відображає податкове зобов'язання на рахунках бухгалтерського обліку після відвантаження товару, а суб'єкт господарювання – покупець показує податковий кредит на рахунках бухгалтерського обліку після отримання товару та відповідних документів, що засвідчують факт його отримання. Даний метод спрощує роботу податкових органів, адже встановити факт надходження товару набагато легше, ніж факт його оплати.

Проте, в умовах гострої платіжної кризи та низького рівня правової культури застосування даного методу є недоцільним, оскільки виникнення податкового зобов'язання з моменту відвантаження продукції покупцю при відсутності платежу призводить до того, що підприємство-постачальник не в змозі вчасно погасити свої зобов'язання перед бюджетом, що призводить до штрафних санкцій, а далі і до банкрутства підприємства.

За таких умов, касовий метод, згідно з яким виникнення податкових зобов'язань та права на податковий кредит пов'язаний із оплатою товарів, є найбільш прийнятним, адже він стимулює до своєчасного розрахунку підприємств з бюджетом, оскільки передбачає отримання права на податковий кредит лише після оплати отриманих товарів. Проте, касовому методу також притаманні і певні недоліки. Перед усім, виникнення податкового зобов'язання за відвантажені товари, що не оплачуються за відсутності у підприємства коштів і неможливості їх поповнити за рахунок кредиту призводить до збільшення заборгованості платника перед бюджетом.

Наступний метод змішаний (гібридний) метод передбачає виникнення зобов'язань з ПДВ за методом нарахувань, а права на податковий кредит згідно з касовим методом. Даний метод забезпечує стабільні надходження до бюджету, адже він стимулює до своєчасних розрахунків підприємств за отримані товари. Проте він є найбільш жорстким для платників ПДВ.

Враховуючи економічну сутність податку на додану вартість, необхідно підкреслити певну невідповідність між поняттям доданої вартості та поняттям об'єкта оподаткування.

Отже, об'єктом оподаткування є операції платників податку пов'язані із поставкою товарів на митній території України, ввезення товарів в режимі імпорту, вивезення товарів у митному режимі експорту. Карл Маркс висував свою теорію доданої вартості, у якій зазначав, що це частина новоствореної вартості, яка формується на кожному етапі руху товару від виробника та кінцевого споживача, як різниця між валовим прибутком і затратами понесеними під час господарської діяльності при виробництві товару.

У економічній теорії додана вартість створюється робочою та засобами праці. Тобто при створенні доданої вартості слід враховувати лише величину валового доходу суб'єкта господарювання. Звідси впливає наступне, що твердження про те, що заробітна плата, відрахування на соціальні заходи, амортизація є складовими доданої вартості є некоректним. Адже, відповідно до класичної теорії вартості вище наведені складові є засобами праці, а засоби праці не можуть бути доданою вартістю, оскільки фактично вони формують вартість товару.

Доданою вартістю у виробництві повинен бути плановий валовий прибуток, у торгівлі – торгова націнка, адже її додають до ціни товару. Дане дослідження дає змогу сказати, що чинний механізм управління ПДВ демонструє, що це податок не на додану вартість, а на загальну вартість товарів.

Насправді функціонуючий нині податок є не податком на додану вартість, а податком з продажу, адже відповідно до чинного податкового законодавства він нараховується на загальну вартість товару, яка підлягає реалізації. Тому, перш за все, для гармонізації податкової системи необхідно привести у відповідність назву податку та механізм його адміністрування. Що, відповідно, дасть змогу зменшити собівартість продукції, а відповідно і

ціну товару, а також значно спростить процедуру бухгалтерського обліку зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ внаслідок спрощення розрахунків між підприємствами. Це призведе також до звільнення від оподаткування заробітної плати, виробничих запасів, основних засобів, в тій частині, які не реалізуються.

1.2. Нормативно - правове забезпечення обліку ПДВ

Основним юридичним документом, що регулює сплату ПДВ, є Податковий кодекс України, а саме розділ V “Податок на додану вартість” та підрозділи 2, 3 розділу XX “Перехідні положення”.

До основних елементів ПДВ належать платник податку, об'єкт оподаткування, ставка податку.

Платник податку відповідно до ст. 180 ПКУ:

- будь – яка особа, що провадить господарську діяльність і реєструється за своїм добровільним рішенням як платник ПДВ;
- будь – яка особа, що зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку;
- будь – яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України
- особа, яка веде облік результатів діяльності згідно договору про спільну діяльність без створення юридичної особи;
- особа – розпорядник майна, що веде окремий податковий облік податку на додану вартість у зв'язку з комерційними операціями, пов'язаними з розпорядженням майна, отриманого в управлінні за відповідними договорами;
- особа, що проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання, та майна, що за правом успадкування чи

на інших законних підставах переходить у власність держави (у тому числі майна, визначеного у статті 172 Митного кодексу України), незалежно від того, чи досягає вона загальної суми операцій із постачання товарів/послуг, а також незалежно від того, який режим оподаткування використовує така особа згідно із законодавством;

- особа, що уповноважена вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Вимоги до реєстрації осіб як платників податків:

- якщо загальна сума поставок продукції/послуг, які передбачають стягнення податків, включаючи використання локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) платником за останні 12 календарних місяців, складає більше ніж 1 000 000 грн (без податку на додану вартість), така особа зобов'язана бути в реєстрі платників податків в органі державної податкової служби відповідно до свого місця проживання, крім особи, яка є платником єдиного податку.

- платниками на добровільній основі мають змогу зареєструватися юридичні особи або ж фізичні особи – підприємці, якщо ж обсяги операцій, що оподатковуються, є відсутніми або в іншому випадку меншими мільйонної межі, на підставі поданої заяви (крім платників єдиного податку).

Предметом оподаткування є операції платників податків з:

- постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, у тому числі операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю;

- надання послуг, місце постачання яких знаходиться на митній території України;

- ввезення товарів (супутніх послуг) на митну територію України за митною процедурою імпорту або реімпорту (далі – імпорт);
- експорт товарів (супутні послуги) за митною процедурою на експорт або реекспорт (далі – експорт);
- для мети стягнення податків поставка товарів (супутніх послуг), що перебувають у вільному обігу на території України, розглядається як рівнозначна митній процедурі магазину безмитної торгівлі, митного складу або спеціальної митної зони;
- для цілей оподаткування цей податок також прирівнює постачання товарів (супутніх послуг) від митної процедури магазину безмитної торгівлі, митного складу чи спеціальної митної зони до їх подальшого вільного руху в Україні;
- надання послуг з міжнародних перевезень пасажирів та багажу та товарів залізничним, автомобільним, морським та річковим та повітряним транспортом.

База оподаткування операцій з постачання товарів/послуг визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін, з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками – суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів, крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів).

Найбільшу юридичну силу мають Господарський та Цивільний кодекси України. Вони визначають поняття та основні види зобов'язань, тому при розрахунку ПДВ необхідно керуватися відповідними податковими законами, створеними для правового регулювання заборгованості зі сплати податків та зборів з урахуванням їх видів, умов виникнення та погашення, відображення зобов'язань у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Найвищим рівнем ієрархії виступають закони України “Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні” та “Про аудиторську діяльність”. Вони визначають основні методологічні принципи обліку та аудиту всіх комерційних операцій вітчизняних підприємств та податкових операцій.

До цього рівня належать також нормативно – правові акти, що регулюють окремі види податків і зборів, умови їх нарахування та погашення, методики розрахунку їх баз оподаткування та порядку сплати, а також відображення специфічних господарських операцій у бухгалтерському обліку. Середній рівень становлять Укази Президента України та нормативно – правові акти Кабінету міністрів України з питань регулювання видів зборів та обов’язкових платежів, що стягуються з підприємств України.

До низового рівня належать Положення (стандарты) бухгалтерського обліку та інші нормативно – правові акти міністерств і відомств з питань методології обліку виконання зобов’язань за податками і зборами. Зокрема, бухгалтерський облік боргів підприємств регулюється НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, НП(С)БО 2 “Консолідована фінансова звітність”, П(С)БО 11 “Зобов’язання” та П(С)БО 17 “Податок на прибуток”.

Одночасно Уряд України прийняв стратегію застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, яка передбачає вдосконалення існуючої системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів. Дана реформа податкової системи України передбачала зміни структури податкових надходжень до бюджету, розміру їх ставок, покращення процесу визначення податкового підґрунтя базових податків.

Такі зміни в нормативно – правовому регулюванні зобов’язань за податками і зборами зумовлюють перегляд відповідних методик обліку та аудиту, що сприяють вирішенню методичних та організаційно – практичних проблем.

Йдеться про необхідність дотримання правила “першої події” при відображенні податку на додану вартість в обліку та удосконалення механізму його відшкодування, застосування методу зіставлення доходів і витрат при розрахунку податку на прибуток з метою уникнення подвійного оподаткування підприємств з іноземним капіталом, спрощення процесів нарахування та сплати податку з доходів фізичних осіб та ін.

Існує потреба вдосконалення організації перевірки податкових зобов'язань, а також підходів до перевірки їх систем бухгалтерського обліку та звітності. У зв'язку з цим виникає необхідність щодо розроблення нових систем внутрішнього контролю та визначення критеріїв суттєвості при проведенні податкової перевірки. В умовах фінансово – економічної кризи в Україні оподаткування підприємств потребують перегляду та удосконалення.

Це можливо шляхом вирішення проблем юридичного, методичного та організаційно – практичного характеру. Зокрема, це стосується внесення відповідних змін та доповнень до нормативно – правових актів з регулювання основних видів податків і зборів, а також удосконалення методичних та організаційних аспектів їх бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Це значно спростить організацію облікового процесу на вітчизняних підприємствах, а також забезпечить його прозорість та об'єктивність для потреб аналізу та аудиту.

РОЗДІЛ 2

СТАН ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ І ЗВІТНОСТІ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТОВ “Глобал Енерго”

2.1. Документування операцій з оподаткування на додану вартість ТОВ “Глобал Енерго”

“Глобал Енерго” надає повний комплекс послуг у сфері електропостачання, енергоефективності та автоматизації об’єктів енергетики. Починаючи від представлення технічних пропозицій та закінчуючи реалізацією проекту замовника під ключ наша компанія працює згідно наступної стратегії:

- аудит технічної та проектної документації на наявність похибок або більш невідкладних потреб замовника, що у свою чергу дозволяє їх вирішити до початку виробництва електричних підстанцій;
- уважний підхід до вивчення завдання і, отже, пропозиція, яка, безсумнівно, задовольнить ваше прохання;
- виробництво та постачання електрообладнання номінальною напругою в розмірі 110 кВ та струмами до 6300А включно;
- проведення монтажних робіт всіх рівнів складності;
- пусконаладжувальні роботи.

Структура “Глобал Енерго” включає спеціалізовані підрозділи, що працюють у основних напрямках, необхідних для надання повного спектру послуг:

- інженерно – технічний відділ;
- виробничий відділ;
- відділ будівництва електромереж.

Інженерно – технічний відділ. Інженери “Глобал Енерго” можуть вирішити будь – яку проблему вибору обладнання або оптимізації існуючих проектних рішень на користь замовника. Цей відділ розробляє, вдосконалює та впроваджує у виробництво стандартне обладнання з напругою до 110 кВ

та струмом до 6300А включно. Він також розробляє та виготовляє нетипові вироби відповідно до технічного завдання замовника. Глобальний підхід та особиста відповідальність кожного працівника “Глобал Енерго” за технічні рішення надає впевненості у відповідності завдання та отриманого результату після роботи.

Виробничий відділ. Компанія володіє власним виробництвом. Є вітчизняним виробником силового електрообладнання на напругу до 110 кВ, а саме:

- трансформаторні підстанції усіх типів та пристрої розподільчої апаратури, як металічного так і бетонного виконання;
- високовольтні камери та комірки, внутрішня та зовнішня конструкція, напруга 6 (10), 35 кВ, включаючи пристрої компенсації реактивної потужності високої напруги;
- модернізація існуючих комірок, камер та розподільчих пристроїв;
- відкрите розподільне обладнання напругою 6 (10) -110 кВ
- розподільні пристрої, щити та панелі 0,38 (0,66) кВ, включаючи пристрої компенсації реактивної потужності, обмежувачі потужності, вхід автоматичного вводу резерву та інше обладнання автоматизації електропостачання.
- сталеві портали відкритих розподільних підстанцій, металевих конструкцій та траверс, підключених до електропостачання, перетворення та розподілу електроенергії.
- сталеві – алюмінієві опорні конструкції, створені для встановлення наземних сонячних панелей СЕС.

Обладнання, яке пропонується, виготовляється відповідно до власних технічних умов та чинних норм щодо встановлення та виготовлення електричних установок, що гарантує надійність та безпеку експлуатації наших виробів.

Відділ будівництва електричних мереж. Компанія складається з монтажних бригад, які здійснюють поставку виготовленої продукції на об'єкт замовника, встановлення та пусканалагоджувальні роботи.

Для забезпечення оплати підприємством – покупцем бажаних послуг на його адресу від постачальника виставляється “Рахунок-фактура”, в якому вказується кількість, ціна і загальна сума (з урахуванням ПДВ) щодо їх оплати. В свою чергу перерахування коштів на розрахунковий рахунок постачальника здійснюється за допомогою документа “Платіжне доручення”. Підтвердженням здійснення оплати постачальнику є виписка банку по розрахунковому рахунку підприємства.

Для отримання у постачальника придбаних товарів/послуг самовивозом, представнику підприємства – покупця повинна бути видана “Довіреність на одержання товарів/послуг”.

Вантажі, які надходять на підприємство від постачальників, реєструють у “Журнал обліку вантажів, що надійшли”.

Надання послуг ТОВ “Глобал Енерго” здійснюється на підставі договорів, розпоряджень та інших документів та письмового розпорядження керівника підприємства.

Відпуск послуг, як і надходження матеріалів, оформлюють також товарно – транспортною накладною (за потребою).

У бухгалтерії підприємства – покупця ведуть оперативний облік договорів постачальниками та покупцями матеріалів. У цьому випадку відділ постачання зобов'язаний: зареєструвати всі вхідні документи; перевірити відповідність цих документів договору постачальника; відзначити реалізацію коштів; передавати замовлення на отримання та доставку вантажу уповноваженій особі (у разі отримання матеріалів залізничним або морським транспортом); подати первинні документи до бухгалтерії або фінансового відділу.

Покупець приймає послугу за якістю на своєму складі. Відповідальність покупця за одержані послуги виникає з моменту підписання його представником товарних документів на одержання вантажу.

Вся інформація про угоди з постачальниками та підрядниками знаходить своє відображення у журналі – ордері та головній книзі (рис. 2.1)

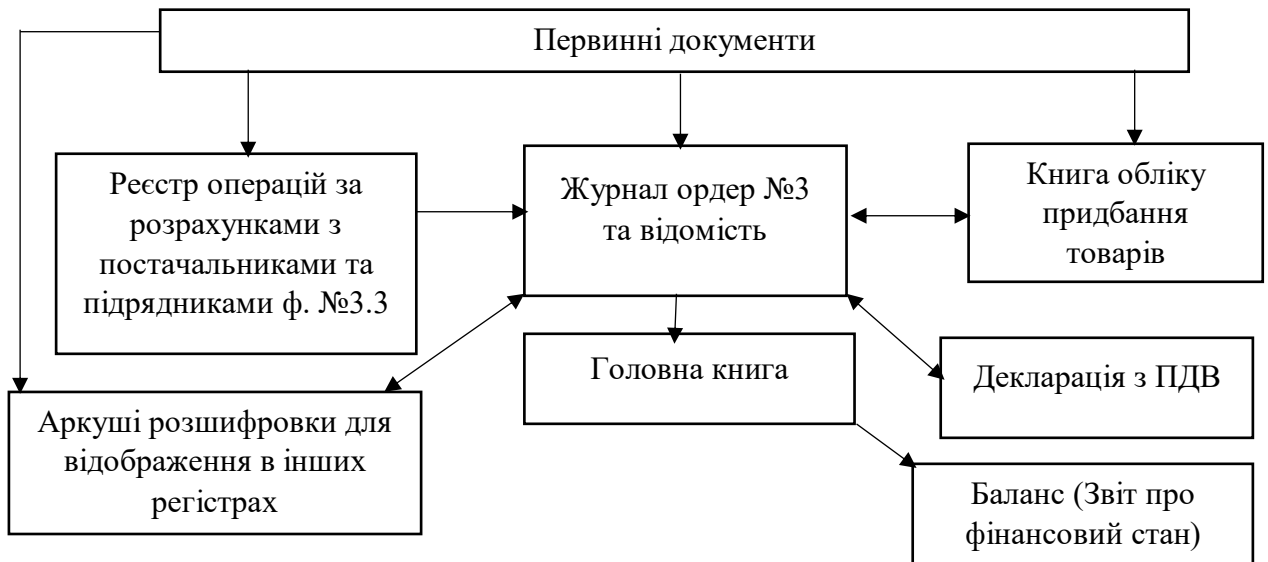

Рис. 2.1. Документальний облік щодо розрахунків із підрядниками та постачальниками

У системі реєстрів бухгалтерського обліку розрахунки з постачальниками і підрядниками відображаються в журналі № 3 (розділ І), який використовується для записів господарських операцій за кредитом рахунку № 63 у кореспонденції з дебетом відповідних рахунків.

Цей журнал поєднує аналітичний та синтетичний облік господарських операцій за угодами з постачальниками та підрядниками і не вимагає додаткових часових обмежень, адже його дані походять з аналітичного бухгалтерського обліку.

Аналітичні обрахування ТОВ “Глобал Енерго” в журналі № 3 ведуться суворо для кожного розрахункового документа. Записи в журнал робляться упродовж місяця на основі розрахунково – платіжних документів (рахунки –

фактури, виписки з банківськими вимогами з доданими документами, касові ордери та інші документи).

Кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками відображається у Журналі № 3 у кореспонденції за дебетом запасів та рахунками витрат. Суми дебетованих платежів на поточні рахунки відображаються в спеціальному розділі журналу “Оплата, списання чи скасування нефактурних поставок”.

Вже названий нами журнал є найскладнішою формою реєстру бухгалтерського обліку. Умовно його можна поділити на 2 компоненти. Зліва (стовпці 1 – 12) – це фактично газета, яка відображає в контексті кожного документа (рахунки – фактури, акт приймання тощо) оборот кредиту на рахунку № 63 “Договори з постачальниками та підрядники” у листуванні з рахунками для запасів, дебетовані витрати: справа (стовпці 13 – 21) показано операції за дебетом рахунку № 63, інакше кажучи, запису платежів постачальникам та підрядникам для їх інвентаризації та виконуються відповідно до трудових договорів. Частина журналу містить зараховані рахунки (реєстр фонду, позики та інше). Ряд стовпців книги виділяються для запису дати господарських процедур, нумерації документів, назв постачальників та підрядників, або решти на початок або кінець місяця.

Підсумки лівої частини журналу наприкінці місяця переносять до Головної книги, підсумки правої частини використовують для взаємного контролю з іншими реєстрами журнальної форми обліку.

В кінці Журналу № 3 є таблиця, яка узагальнює угоди з постачальниками та підрядниками та показує стан угод на рахунку № 63 в останніх числах місяця.

Журналу № 3 побудований із використанням способу лінійної реєстрації позицій та робить облік угод з постачальниками та підрядниками зрозумілим, забезпечує їх надійність, легко порівнює розрахунки, оперативно визначає виникаючі борги тощо. Це позбавляє від необхідності вести

особисті рахунки постачальників та підрядників та складати циркулюючу інформацію.

Після відкриття Журналу № 3 за поточний місяць залишок на рахунку № 63 “Договори з постачальниками та підрядниками” фіксується у графі “Баланс на початок місяця”. Якщо в минулому місяці було подано інформацію в журнал, то це є підставою для нових реєстрацій. У цьому випадку залишок кредиту на початок місяця за авансовим внеском № 63 складається із сум, зазначених у неоплачених документах на кінець місяця за отримані товарно – матеріальні цінності або послуги, що надаються підприємству, та виконану роботу підрядниками. Цей баланс відображається для всіх неоплачених документів окремими рядками, інакше кажучи позиційно.

У плині місяця нотатки в Журналі № 3 щодо рахунків – фактур або розрахункових документів, що їх замінюють, щодо постачання товарно – матеріальних цінностей, з точки зору закупівельної ціни цих цінностей та сум, що належать постачальникам, робляться як компанія.

При цьому для кожного рахунка – фактури в окремому рядку реєстру вказують його реєстраційний номер, основні реквізити, надані у формі журналу, а потім суми, прийняті до оплати, кредит та інші необхідні суми. Суми, прийняті до оплати, відображаються у спеціальних стовпцях книги компонентами, що визначають суму, за яку фактично отримані запаси можна придбати.

На практиці рахунки конкретного постачальника, з якими компанія має найбільші зв'язки, згруповані в Журналі № 3 в окремий розділ, для якого виділено кілька рядків для кількості можливих поставок на місяць. Ця процедура значно полегшує узгодження розрахунків.

У тому ж порядку реєструються суми скарг за ступенем, повнотою, виявлені на етапі приймання або встановлені під час перевірки.

Що стосується отриманих запасів, журнал також показує собівартість товарів згідно облікових цін фірм.

В період 1 – 30 днів компанія може отримувати товарні запаси без рахунків – фактур постачальника (доставка без рахунку).

Якщо підприємство отримує грошові надходження, це має бути підтверджено відповідною документацією про доходи, які підписують відповідальні особи та завіряють їх підписами (печатками) на супровідній документації постачальника. Нефактурні товарно – матеріальні цінності, отримані у місяці, в якому проведено звіт, з’являються в Журналі № 3 для кожної поставки окремо, а замість номера рахунку – фактури в однойменній колонці стоїть буква “Н” (не виставляється рахунок). На практиці ці проводки проводяться частіше в кінці місяця, оскільки постачальники все ще можуть надавати рахунки протягом місяця.

Для кожної нефактурної поставки мається на увазі вартість запасів, отриманих за обліковими цінами, прийнятими компанією для обліку цього виду вартості, а не замість вартості придбання (у стовпцях, призначених для запису сум у рахунках – фактурах або іншого розрахунку документи) – і ту саму балансову вартість, але розбиту за синтетичними рахунками або субрахунками запасів. У графі “Всього рахунків – фактур або за поставки, не виставлені рахунки” вказують загальну вартість отриманих товарів, виходячи з оцінки матеріалу за журнальними цінами, при цьому в суми чисельника ставлять літеру “Н”.

При отриманні рахунків від постачальників за прийнятті товарно–матеріальні цінності в порядку нефактурних поставок суми, попередньо оприбутковані до балансової вартості цих цінностей, анулюються і на основі отриманих рахунків проводяться проводки у звичайному порядку. Скасовані суми та суми на отриманих рахунках – фактурах розписуються окремо, у перших двох вільних рядках журналу. У той же час для чека в рядку, де була розміщена господарська операція, яка відображає поставки, не виставлені

рахунки, у стовпцях “Оплата, скасування або скасування нефактурних поставок” стовпці номер рядка, в якому вона була розміщена вказується зроблена відміна.

Журнал № 3 також фіксує оплату за виконану підрядником роботу та послуги, що надаються компанії. Записи в реєстрі здійснюються на підставі рахунків – фактур або інших документів, поданих підрядником на оплату як акцепт цих робіт та послуг. Суми, що підлягають підрядникам, відображаються у кореспонденції зі списанням рахунків, на яких повинні бути записані відповідні витрати.

Разом із даними про суми, належні за прийняті роботи, отримані товарно – матеріальні цінності та послуги, що надаються в журналі № 3, відображають окремо суми оплати та анулювання за кожним рахунком – фактурою. Одночасно вказується дата платежу та номер рахунку для зарахування. Для накладеного платежу в наступні місяці надається графа “Накладений платіж у наступні місяці”.

Наприкінці місяця в Журналі № 3 обчислюють результати в перерахунку на кореспондентські рахунки і порівнюють їх із відповідними бухгалтерськими записами. Підсумок лівої частини Журналу № 3 покаже кредитовий оборот на рахунку № 63 “Договори з постачальниками та підрядниками” на дебетованих рахунках.

Результатом правої сторони є дебетовий оборот рахунку № 63 у листуванні із зарахованими рахунками.

Узагальнити дані про домовленості з постачальниками та підрядниками у Журналі № 3 можна в таблиці “Зведені та контрольні дані за рахунком № 63”, в якій реєстрації проводяться в кінці місяця. Суми кредитних рахунків – фактур на цей рахунок перераховуються з журналу за результатами стовпця “Всього за рахунками – фактурами або поставками, не виставленими рахунками”, суми дебетових рахунків – фактур – за

результатами стовпця “Сума за дебетом”. Залишок на рахунку № 63, наведений у таблиці сальдо, порівнюється з даними Головної книги.

В кінці журналу він підписується, а остаточні дані про зарахування на рахунок № 63 “Договори з постачальниками та підрядниками” загалом та за дебетованими рахунками – фактурами, а також залишок на кінець місяця передаються до головної книги.

Кожна операція, що обкладається ПДВ, супроводжується обов’язковим формуванням податкових накладних та їх реєстрацією в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) з урахуванням терміну [8]: для податкових накладних (розрахунок виправлення податкової накладної), що проводиться з 1 до 15 календарних днів (включно) календарного місяця – до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому вони заповнені; – для податкових накладних (розрахунок коригувань податкових накладних), складених з 16 – го до останнього календарного дня (включно) календарного місяця, – до 15 – го календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за тим, у якому вони мають бути складені.

Податкові накладні не завжди можуть надходити від одного контрагента до іншого через електронну систему адміністрування протягом цього періоду, оскільки вони можуть мати статус ПДВ, заблокований суб’єктами адміністрації після моніторингу.

Підтвердженням реєстрації податкової накладної в ЄРПН, і навпаки – неприйняттям податкових накладних (блоком), є електронна квитанція у текстовому форматі, яка надсилається протягом дня здійснення операції платникам податків.

Якщо протягом робочого дня продавець товарів (послуг) ТОВ “Глобал Енерго” не отримав квитанцію про акцепт чи неакцепт, або зупинення реєстрації податкової накладної, така податкова накладна вважається зареєстрованою в ЄРПН. Однак відсутність факту реєстрації податкової накладної в ЄРПН не звільняє продавця від зобов’язання включати суму

ПДВ, зазначену в цій податковій накладній, до суми податкових зобов'язань за відповідний звітний період.

Податкові накладні, отримані ЄРПН для покупця (одержувача) товарів (послуг), є підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту. Для отримання податкової накладної, яка зареєстрована в ЄРПН, покупець надсилає електронний запит до ЄРПН, який отримує електронне повідомлення, що засвідчує реєстрацію податкової накладної.

Ця податкова накладна вважається дійсною в ЄРПН і отримана покупцем. Крім того, заслуговує на увагу документація та реєстрація податкового кредиту з ПДВ без податкової накладної – у випадках використання так званих “замінників податкової накладної”, визначених у п. 201.11 ст. 201 ПКУ.

Тому п. 124, п. 1 ст. 124 ПКУ передбачає, що, порушуючи правила сплати податків, платник податку підлягає фінансовому штрафу в таких розмірах:

- із затримкою до 30 календарних днів включно – у розмірі 5% від поверненої суми податкового боргу;
- із затримкою понад 30 календарних днів – у розмірі 10% від поверненої суми податкового боргу.

Якщо платник зараховує кошти з електронного рахунку в електронній системі адміністрування ПДВ для сплати узгодженої суми грошового зобов'язання, визначеної при розрахунку коригування на наступний робочий (банківський) день, штрафні санкції не застосовуються.

Дії з порушення умов оплати, вчинені умисно, призводять до накладення штрафу в розмірі 25% від суми несплаченої (простроченої сплаченої) грошової облигації.

Порушення, вчинені неодноразово протягом 1095 календарних днів або які призвели до затримки сплати грошового зобов'язання на період, що

перевищує 90 календарних днів, штраф у розмірі 50% від суми несплаченого грошового зобов'язання (прострочена оплата).

Стаття 198 Податковий кредит Податковий кредит включає суми сплаченого / нарахованого податку у разі операцій з:

- придбання або виготовлення товарів та послуг;
- придбання (будівництво, створення) необоротних активів (у тому числі стосовно придбання та/або імпорту таких активів як внеску до законного фонду та/або передачі таких активів на баланс платника податків, уповноваженого вести облік спільної діяльності);
- отримання послуг, що надаються нерезидентом на митній території України, а у разі отримання послуг, місцем виконання яких є митна територія України;

Якщо платник податку не включив у відповідний звітний період до складу податкового кредиту суму податку на додану вартість згідно отриманих податкових накладних або розрахунків коригування до цих податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних, це право зберігається на протязі 365 календарних днів з дати складання податкової накладної/розрахунку коригування. У разі зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування цієї податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних згідно з пунктом 201.16 статті 201 цього Кодексу зазначений період переривається на час зупинення їх реєстрації.

Суми податків, сплачених (нарахованих) у зв'язку з придбанням товарів/послуг, зазначених у податкових накладних/розрахунках коригування до таких податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних з порушенням терміну реєстрації, включаються до податкового кредиту за звітний податковий період, який розміщував податкові накладні/розрахунки коригування для таких податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних, але не пізніше 365 календарних

днів з дати складання податкових накладних/розрахунків коригування для цих податкових накладних, навіть для платників податків, які використовують касовий метод.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків в податку на додану вартість

Необхідно вирішувати питання обліку розрахунків з ПДВ у суб'єктів господарювання, що взаємопов'язані між собою господарськими взаємовідносинами. Таким чином блокування податкових накладних та зміна дати реєстрації в місяцях, призводить до викривлення достовірності даних та можливість маніпулювання розрахунків з ПДВ.

Цей факт свідчить про потребу належної організації бухгалтерського обліку не лише з ціллю виключення порушень податкового законодавства, а й об'єктивності і повноти відображення інформації у звітах, збереження ділової репутації суб'єктів господарювання. Слід зауважити, що облікове забезпечення розрахунків з ПДВ на сьогоднішній день регулюється тільки Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (Інструкція № 291) [4], оскільки Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість № 141 (затверджена Наказом Міністерства Фінансів України від 1 липня 1997 року) [3] перестала бути актуальною у червні 2019 року (Інструкція № 141).

Зауважимо, що для бухгалтерського обліку податку на додану вартість у Інструкції № 291 передбачено наступні субрахунки:

- 641 “Розрахунки за податками”;
- 642 “Розрахунки за обов'язковими платежами”;
- 643 “Податкові зобов'язання”;
- 644 “Податковий кредит”.

Слід сказати, що рекомендації Інструкції № 141 є доволі корисними для методики облікового відображення розрахунків з податку на додану вартість.

Тож суб'єкти господарювання можуть активно застосовувати рекомендації Інструкції № 141 і позиції програмного продукту “1С: Підприємство” для організації обліку розрахунків з ПДВ, передбачивши основи в обліковій політиці (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Характеристика субрахунків та аналітичних рахунків для обліку
розрахунків з ПДВ**

Рахунок, субрахунок, аналітичний рахунок	Характеристика
Розрахунки з ПДВ	
641/1 або 641/5 “Розрахунки з ПДВ”	призначено для ведення обліку податку на додану вартість
641/2 “Розрахунки з ПДВ в системі електронного адміністрування ПДВ”	для відображення суми ПДВ, перерахованої до бюджету Казначейством
641/3 “Розрахунки з ПДВ за операціями з бюджетного дотування”	для аналітичного обліку зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ за “дотаційними” операціями, в сфері сільського господарства
Податкове зобов'язання	
643 “Податкові зобов'язання”	для обліку суми ПДВ, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню)
643/1 “Податкова відповідальність з ПДВ підтверджене”	застосовується для контролю за оподатковуваними операціями, пов'язаними з передоплатою у разі реєстрації податкової накладної у ЄРПН
643/2 “Податкова відповідальність з ПДВ непідтверджене”	застосовується для контролю за оподатковуваними операціями, пов'язаними з передоплатою в момент виникнення зобов'язання за первинними документами або у разі блокування податкової накладної
643/3 “Податкова відповідальність, що підлягає коригуванню”	для показу нарахування податкових зобов'язань на вартість купівлі товарів, робіт, послуг, необоротних активів, які будуть використовуватися в операціях, що не оподатковуються ПДВ, або в негосподарській діяльності
Податковий кредит	
644 “Податковий кредит”	для обліку суми ПДВ, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання
644/1 “Податковий кредит з ПДВ підтверджений”	для обліку податкового кредиту в разі перерахування передоплати за товари, роботи, послуги та отриманні податкової накладної від контрагента, зареєстрованої в ЄРПН

644/2 “Податковий кредит з ПДВ непідтверджений”	для обліку сум вхідного ПДВ на підставі первинних документів, які не підтверджені податковими накладними зареєстрованими в ЄРПН, або у випадку блокування чи неотримання податкових накладних
---	---

Джерело: сформовано за [10] і доповнено

До запропонованих субрахунків та аналітичних рахунків у частині обліку розрахунків за “дотаційними операціями” можна відкривати рахунки третього, четвертого чи навіть п’ятого порядку. Через наявність великої кількості рахунків і субрахунків щодо обліку розрахунків з ПДВ деякі вчені говорять про необхідність знищення записів за субрахунками 643 “Податкова відповідальність” та 644 “Податковий кредит” [2, с. 6].

Наступна категорія вчених наводять вагомі аргументи щодо доцільності уявлення записів на субрахунках 643 та 644, що пов’язані з виданими та отриманими авансами нарахованими податковими зобов’язаннями та податковим кредитом з ПДВ тільки від сум передоплат товарів, які не були відвантажені та отримані за станом на кінець місяця [12, с. 1198].

Ці вчені стверджують, що це дасть змогу прибрати із субрахунків 643 та 644 численні, непотрібні записи, що стосуються обліку кожної часткової передоплати протягом звітного місяця [12, с. 1198]. Інші говорять, що ці субрахунки доцільно використовувати при будь – яких господарських операціях [1, с. 158].

Окрім цього в більшості наукових публікацій є інформація про те, що назви субрахунків 643 і 644 є недоречними та відрізняються від свого економічного змісту та не дають чіткого уявлення про те, що саме на них обліковується. Тим більше, що Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку не робить ситуацію явною. Зокрема, в ній зазначено: “на субрахунку 644 “Податковий кредит” проводиться облік суми ПДВ, на яку підприємство отримало право зменшити податкове зобов’язання.

Справа в тому, що сума ПДВ, на яку підприємство може зменшувати податкове зобов’язання, відображається за дебетом субрахунку 641

“Розрахунки за податками”, а саме – за дебетом аналітичного рахунка “Розрахунки з податку на додану вартість” [12, с. 1197].

Також фахівці відзначають, що дебетове сальдо субрахунків 643 “Податкові зобов’язання”, 644 “Податковий кредит” показано в статті “Інші оборотні активи” II розділу активу Балансу (Звіту про фінансовий стан), а кредитове сальдо визначених субрахунків – “Інші поточні зобов’язання” III розділу пасиву звітності. При такому підході в частині відображених у них залишків за субрахунками 643 “Податкові зобов’язання” й 644 “Податковий кредит” відповідають лише критерію вірного визначення оцінки їх сум. При цьому ні вибуття, ні надходження майбутніх економічних вигод за ними не прогнозується. Все зазначене породжує відображення в Балансі таких статей, значення яких окремим чином не узгоджується з вимогами, тобто не відповідає критеріям щодо їх відображення у фінансовій звітності [5, с. 267].

Виникнення податкових зобов’язань з ПДВ відображається за кредитом субрахунку 641 / “Розрахунки з ПДВ”, а сума податкового кредиту з ПДВ та суми ПДВ, сплачені до бюджету – за дебетом субрахунку 641.

На цьому рахунку визначається сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету як різниця між його дебетовим та кредитовим оборотом, за виключенням суми ПДВ (відображеної за дебетом) щодо сплати податку за попередній звітний період.

Основним принципом, який діє при податковому обліку ПДВ, є порівняння податкового зобов’язання та податкового кредиту за звітний період і визначення позитивного або від’ємного значення між сумою податкового зобов’язання й сумою податкового кредиту звітного періоду.

У випадку виникнення позитивного значення суб’єкт господарювання зобов’язаний сплатити податок на додану вартість до бюджету, у випадку виникнення від’ємного значення суб’єкт господарювання має право на бюджетне відшкодування вказаного податку. Таким чином справедливо

відзначити, що суми відображені на субрахунках 643 і 644, не беруть участі при визначенні ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету у звітному періоді.

Субрахунки 643 і 644 використовують, наприклад, якщо податковий кредит або податкові зобов'язання з ПДВ показано в податкових розрахунках в одному звітному періоді, а отримання товарів (послуг) або їх відвантаження (виконання) проводиться в інших звітних періодах.

Також, субрахунок 644 використовують, якщо підприємство не отримало зареєстровану в ЄРПН податкову накладну (644/2 “Податковий кредит з ПДВ непідтверджений”), а субрахунок 643 – при блокуванні податкових накладних під час їх моніторингу (643/2 “Податкове зобов'язання з ПДВ непідтверджене”). Ми поділяємо думку фахівців та практиків щодо складності облікового відображення розрахунків з ПДВ та формування звітних даних.

Однак, використання субрахунків 643 і 644 уможлиблює здійснення порівняння підтвердженого і непідтвердженого ПДВ, контролю сформованих та отриманих податкових накладних, перевірку достовірності облікових даних.

Так, сальдо субрахунку 644/2 “Податковий кредит з ПДВ непідтверджений” на кінець періоду відображає суму вхідного ПДВ із податкових накладних (у розрізі контрагентів), та ще не зареєстрованих у ЄРПН. А решту за субрахунком 643/2 “Податкове зобов'язання з ПДВ непідтверджене” свідчить, що відбувається постачання товарів (послуг) у звітному періоді, за якими податкові накладні ще не складені або не є зареєстрованими.

Слід зазначити, що в науці існує думка про те, що на сьогоднішній день на практиці використовуються дві паралельні моделі обліку ПДВ, що стосуються фінансового обліку ПДВ і податкових розрахунків за ПДВ (рис. 2.5) [1, с. 121].

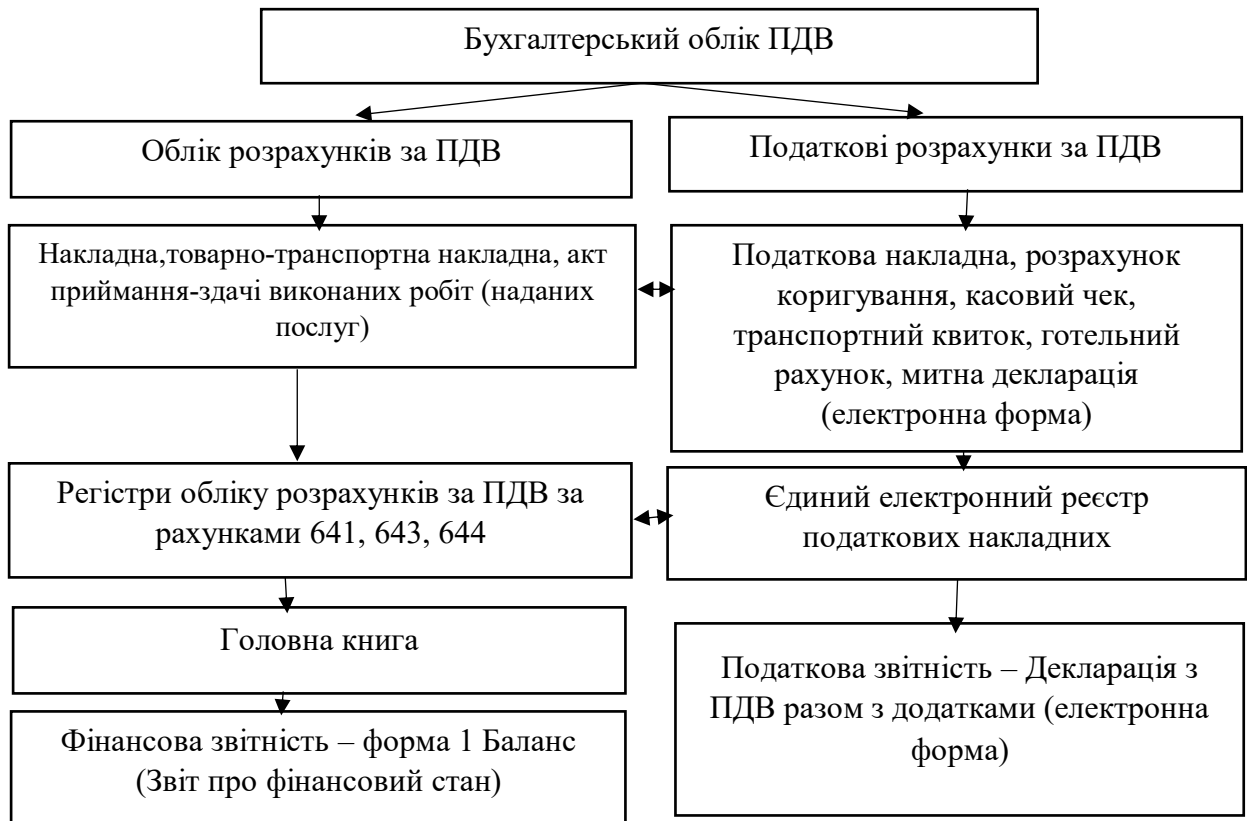

Рис. 2.2. Схема паралельної моделі фінансового та податкового обліку ПДВ

Джерело: [1, с. 122]

Існує думка, що є необхідність максимального наближення даних фінансового та податкового обліку ПДВ. Ми маємо судження про те, що поділ обліку на його підсистеми (серед них управлінський, фінансовий, податковий, статистичний) є умовним. Усі вхідні інформаційні потоки систематизуються за допомогою елементів методу бухгалтерського обліку і гарантують підсистеми управління підприємства і формування вихідної інформації для різноманітних груп користувачів.

Бухгалтерський облік є центральним у визначенні розрахунків з державою. Підґрунтям розбіжностей у податковій та бухгалтерській звітностях у питанні податкових зобов'язань та податкового кредиту є момент їх виникнення. Але при використанні субрахунків 643 та 644 ситуацію можна аналізувати. Вище зазначений матеріал підтверджує важливість системи обліку розрахунків з ПДВ.

Отже, серед необхідних завдань обліку розрахунків з ПДВ слід виділити:

- правильне та своєчасне формування податкових накладних;
- аналіз зареєстрованих та незареєстрованих податкових накладних в ЄРПН;
- об’єктивне відображення в системі розрахунків з ПДВ “замінників” податкових накладних;
- правильне відображення оподатковуваних операцій з ПДВ в системі рахунків обліку;
- вчасне формування регістрів синтетичного та аналітичного обліку та податкової звітності.

Проведене дослідження свідчать про критичну оцінку діючої системи обліку розрахунків з ПДВ, що дає змогу виявити ряд проблем, які насамперед не задовольняють інтереси суб’єктів господарювання.

Визначено, що існують дискусійні питання щодо об’єктивності ведення транзитних рахунків 643 та 644. Набувають гостроти питання через наявні тіньові схеми у розрахунках, коригуванні та механізмі відшкодування ПДВ.

На організацію обліку розрахунків з ПДВ впливають різні фактори. Перш за все, це часті зміни в податковому законодавстві, які мають як позитивний, так і негативний характер.

У більшості вони стосуються аналітичного обліку, що пов’язано із специфікою обліку окремих господарських операцій. Тому метою подальших досліджень повинно стати чітке обґрунтування методики обліку розрахунків з ПДВ та врегулювання окремих питань на законодавчому рівні.

2.3. Розкриття інформації про оподаткування податком на додану вартість у фінансовій та внутрішньогосподарській звітності ТОВ “Глобал Енерго”

Ефективне управління ТОВ “Глобал Енерго” значною мірою залежить від достовірності, повноти, доречності та своєчасності інформації щодо характеру та обсягу здійснюваних господарських процесів, наявності та використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, джерел отримання фінансових результатів діяльності та напрямів використання прибутку.

Одним з передових джерел такого інформаційного забезпечення є звітність, яка здійснюється шляхом проведення спеціальних процедур обробки, групування та підрахунку даних і формується на завершальній стадії бухгалтерського процесу.

Бухгалтерія – це той структурний підрозділ суб'єкта господарювання, який призначений для правильного ведення бухгалтерського обліку. Саме бухгалтерія забезпечує відповідних користувачів, зокрема керівництво, повною та неупередженою інформацією про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Фінансова звітність – це фінансова звітність, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства за звітний період.

Корпоративний баланс – це система узагальнених показників, що характеризують результати фінансово – господарської діяльності підприємства за минулий період (місяць, квартал, рік). Він складається шляхом підрахунку, групування та обробки спеціальних даних поточного обліку і є його завершальним етапом.

У звітності необхідно дотримуватися органічної єдності показників, які що відображаються.

Ціль бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні визначена статтею 3 українського Закону “Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні” та пунктом 4 МСБО 1 “Подання фінансової звітності” [13].

Метою фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки компанії.

Повнота фінансової звітності забезпечується відображенням усіх операцій в системі бухгалтерського обліку. Правдивість інформації фінансової звітності забезпечується шляхом відображення господарських операцій за їх суттю, а не лише у юридичній формі. Безсторонність бюджету забезпечується тим, що не допускаються спотворення показників.

Відображена у звіті інформація має бути чіткою та мати доцільне та зрозуміле тлумачення для своїх користувачів, за умови, що вони мають достатні знання та інтерес до сприйняття такої інформації. Корпоративна звітність використовується для аналізу та на основі прийняття адміністративних рішень [10, с.45].

Отже, фінансова звітність ТОВ “Глобал Енерго” враховує загальні інформаційні потреби широкого кола користувачів, які покладаються на неї як на своє основне джерело фінансової інформації при прийнятті бізнес – рішень (табл. 2.2). Всі зацікавлені в інформації сторони можна розділити на дві основні категорії: внутрішні та зовнішні користувачі.

До внутрішніх користувачів належать управлінський персонал підприємства, який приймає різні рішення виробничого та фінансового характеру. Наприклад, на основі звітності фінансового плану підприємства на наступний рік приймаються рішення про ціни тощо. Крім того, фінансова звітність є зв'язком між компанією та зовнішнім середовищем.

Метою надання ТОВ “Глобал Енерго” звітування перед зовнішніми користувачами в ринкових умовах є отримання додаткових фінансових ресурсів на фінансових ринках. Відповідальність за забезпечення ефективної комунікації між компанією та фінансовими ринками покладається на менеджерів з постачання та збуту підприємства.

Так як рішення зовнішніх користувачів за інших рівних умов приймаються на основі обмеженого кола показників фінансової звітності, саме ці показники знаходяться в центрі уваги фінансового менеджера і є кінцевим етапом в ході оцінки впливу прийнятих управлінських рішень на фінансовий стан підприємства [5] (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності

Інформаційні потреби	Користувачі звітності
Інвестори, власники	Придбання, продаж та володіння цінними паперами. Участь у капіталі підприємства. Оцінка якості управління
Керівництво підприємством	Регулювання діяльності підприємством
Банки, постачальники та інші кредитори	Забезпечення зобов'язаного підприємства. Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання.
Замовники	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання.
Працівники підприємства	Оцінка здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання.

Джерело: складено за [24].

Серед зовнішніх користувачів фінансової звітності можна виділити дві групи: користувачів, безпосередньо зацікавлених у діяльності компанії; опосередковано впливають на користувачів [5].

До першої групи належать:

- реальні та потенційні керівники або власники компанії, які повинні визначити збільшення або зменшення частки власних коштів компанії та оцінити ефективність використання ресурсів керівництвом компанії;
- теперішні або можливі кредитори, які використовують звітність для оцінки доцільності надання або продовження позики, визначення умов позики, гарантій погашення умов позики, оцінки довіри до компанії як клієнта;
- постачальники та покупці, які визначають надійність комерційних відносин із замовником;

- держава в особі фінансової адміністрації, яка перевіряє правильність ведення бухгалтерських документів, розрахунку податків, визначає фіскальну політику;

- працівники компанії, які зацікавлені у звітуванні даних щодо рівня їх заробітної плати та перспектив роботи в компанії.

До другої групи користувачів належать юридичні та фізичні особи, яким необхідно вивчити звіт для захисту інтересів першої групи користувачів, а саме:

- аудиторські служби, які перевіряють відповідність даних звітності законодавству та загальновизнаним правилам бухгалтерського обліку та звітності з метою захисту інтересів інвесторів;

- фінансові консультанти, які використовують звітність для розробки рекомендацій своїм клієнтам щодо розміщення капіталу в певній фірмі;

- фондові біржі;

- державні органи, які приймають рішення про реєстрацію бізнесу, зупинення бізнесу та оцінюють необхідність зміни методів бухгалтерського обліку та звітності;

- законодавчі органи;

- юристи, яким потрібні звіти для оцінки дотримання договірних умов, дотримання законодавства при розподілі прибутку, а також для визначення умов призначення пенсії;

- преса та прес – агенції, які використовують звітність для підготовки оглядів, оцінки тенденцій та аналізу діяльності окремих компаній та галузей, обчислення узагальнених показників фінансових результатів;

- статистичні органи, які використовують звітність для статистичного узагальнення за секторами та для порівняльного аналізу та оцінки результативності на галузевому рівні;

- профспілки, зацікавлені у фінансовій інформації, для визначення власних вимог до заробітної плати та умов трудових договорів [5].

Форми фінансової звітності та терміни їх подання наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Форми бухгалтерської фінансової звітності та терміни її подання

Назва форми звітності	Код форми	Термін подання (до якого числа)
Баланс (Звіт про фінансовий стан)	Форма № 1	Квартальна форма подається не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	Форма № 2	Квартальна форма подається не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, річна – не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про рух грошових коштів	Форма № 3	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Звіт про власний капітал	Форма № 4	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Примітки до річної фінансової звітності	Форма № 5	Річна форма подається не пізніше 28 лютого наступного за звітним року
Фінансова звітність за сегментами	Форма № 6	це доповнення до приміток річної фінансової звітності. Його вигляд затверджено П(С)БО 29. У звіт такого призначення подано інформацію про доходність, витратність, фінансові наслідки, активи та зобов'язання звітних сегментів

Джерело: складено за [2].

Фінансова звітність включає показники діяльності філій, представництв, філій та інших відокремлених підрозділів підприємства. Фінансова звітність ТОВ “Глобал Енерго” відображає активи, зобов’язання та чистий капітал підприємства.

Управлінський облік ТОВ “Глобал Енерго” – це внутрішній бухгалтерський облік, який будується за правилами підприємства і виконується з метою складання звітів для внутрішніх користувачів про результати діяльності підприємства.

Управлінська звітність – це внутрішня звітність, основна мета якої полягає у наданні оперативної, релевантної інформації у відповідності до вимог управлінського персоналу.

Система управлінської звітності ТОВ “Глобал Енерго” побудована таким чином, що дані, що містяться в ній, дозволяють отримати відповіді на всі питання управлінського персоналу. Створити систему управлінської звітності можливо лише за наявності: базового масиву даних; узгодженість змісту та форми звітів; функціональний підхід до накопичення та синтезу інформації.

Основними даними для складання управлінських звітів ТОВ “Глобал Енерго” є планова, нормативна та фактична інформація аналітичного обліку. Управлінська звітність охоплює дані за той період, який дозволить провести найбільш повний аналіз бізнесу та спланувати його подальшу роботу. Він відповідає інформаційним потребам управлінського персоналу, чітко окресленим за сферами діяльності та сферою компетенції та відповідальності кожного керівника.

Структура управлінської звітності ТОВ “Глобал Енерго” відповідає трьом рівням управління (оперативному, тактичному, стратегічному).

На першому операційному рівні на підставі первинних облікових даних формується інформація, яка може цікавити менеджера при здійсненні оперативного планування та поточного контролю.

На другому тактичному рівні відбувається узагальнення інформації у звіти за видами та напрямками діяльності.

На найвищому стратегічному рівні відбувається аналіз внутрішньої та зовнішньої звітності підприємства з метою розробки стратегії його діяльності.

За кожним видом діяльності складаються звіти про результати діяльності компанії. Тому операційна діяльність ТОВ “Глобал Енерго” пов’язана із здійсненням процесів придбання, виробництва та збуту.

При управлінні процесом придбання важлива інформація про постачальників сировини та послуг, розмір та якість запасів, динаміка зміни кредиторської заборгованості тощо, тому на цій фазі формуються

управлінські відносини: щодо запасів, вимог до сировини матеріали, борги та інше.

Управління ТОВ “Глобал Енерго” є досить ефективним за відсутності інформації про наявні виробничі потужності, забезпеченість виробництва матеріальними ресурсами та робочою силою.

На стадії збуту послуг менеджерам необхідна інформація про ринок збуту, реальних та можливих покупців (попит), наявність готової продукції (пропозицію), стан розрахунків з дебіторами тощо. Цю інформацію вони одержують із відповідної внутрішньої звітності.

Однак для вирішення завдань, поставлених перед ТОВ “Глобал Енерго”, складаються додаткові звіти, які подаються у табличній або графічній формі, наприклад, за групами товарів, що продаються.

Так як ТОВ “Глобал Енерго” надає великий спектр послуг, має багато замовників, то складання звітів про продаж розбито на два етапи. В цьому випадку спочатку складаються звіти про продаж за визначеною ознакою або групою ознак (наприклад по видах продукції, місцях зберігання, покупцях тощо), а потім дані з цих довідок групуються у зведених звітах про продаж (або інформація про продаж). При цьому інформація про продаж міститься в декількох спеціалізованих звітах, наприклад звіт по каналах збуту або звіт по групах покупців (постійні клієнти, разові покупки тощо).

Таким чином, основним завданням управлінського обліку є повне і своєчасне відображення фінансово – господарських операцій з використання коштів, а основна мета управлінської звітності полягає у наданні оперативної, релевантної інформації у відповідності до вимог управлінського персоналу.

Щодо податкової декларації з ПДВ, то згідно з наказів Мінфіну № 734 від 02.12.2020 та № 131 від 01.03.2021 у квітні за березень звітувати слід за новою формою.

Існують такі загальні вимоги до заповнення декларації. Усі показники в декларації проставляються у гривнях без копійок з відповідними округленнями за загальновстановленими правилами. Однак, додатки Д1, Д2, Д5, Д7 заповнюємо у гривнях з копійками, хоча рядки “усього” у цих додатках – у гривнях без копійок.

Декларація заповнюється окремо за кожний місяць без наростаючого підсумку, тобто декларація за березень містить тільки дані операцій саме за березень, а не за січень – лютий. У рядках декларації, що не заповнюються, ніяких знаків чи символів ставити не треба (ніяких прочерків, нулів, інших знаків).

Спочатку розглянемо заповнення деяких елементів вступної частини. Декларація містить обов’язкові реквізити і у разі їх відсутності вона втрачає статусу податкової (п. 48.1, 48.2 ПКУ): тип декларації у полі 01 (звітна, звітна нова). Щодо типу декларації треба поставити знак “х” у верхній частині проти відповідних слів; звітний (податковий період) у полі 02 – для місячної декларації вказуємо тільки рік та місяць (01, 02 і т.д.); повне найменування у полі 03 (прізвище, ім’я, по батькові для фізичних осіб повністю, не ініціали) згідно з реєстраційними документами; у полі 03 вказуємо код ЄДРПОУ (для юридичних осіб) або реєстраційний номер облікової картки платника (індивідуальний податковий номер) або паспортні дані (у разі відмови від номера через релігійні переконання та наявності відповідної відмітки в паспорті); у полі 04 зазначаємо індивідуальний податковий номер платника ПДВ.

Для юридичних осіб – 12 - значний цифровий код, для фізичних осіб – 10-значний код; у полі 05 вказуємо податкову адресу платника податків.

Для юридичних осіб – це місцезнаходження зазначене в ЄДР юридичних і фізичних осіб – підприємців; для фізичних осіб – місце проживання, за яким особа береться на облік як платник.

Також зазначаємо телефон, факс, e-mail, але це не обов'язкові реквізити; поле 06 заповнюємо для сільськогосподарських виробників, які внесені до реєстру отримувачів бюджетної дотації (ставимо цифру “1”) або тільки ще претендують на внесення до такого реєстру (ставимо цифру “2”) (див. п. 2 розділу V Порядку № 21); у полі “Декларація подається до” вказуємо найменування контролюючого органу, до якого подається декларація.

Зразок заповнення декларації з ПДВ наведено в Додатку А.

В кінці декларації обов'язковими елементами є дата подання засобами електронного зв'язку, ініціали та прізвища осіб, чийми електронними підписами завіряється декларація. Спочатку накладається електронний підпис головного бухгалтера, потім керівника і наприкінці посвідчується електронним підписом, що є аналогом печатки (у разі використання печаток підприємством).

Звітність підприємства наведена у Додатку Б, В.

2.4. Аналіз стану та динаміка оподаткування на додану вартість

При дослідженні виконання плану збуту потрібно спочатку перевірити правильність встановлення обсягів реалізації у плані. Для цього використовують дані балансу підприємства та звіту за Ф № 1-п.

Таблиця 2.4

Показники реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ “Глобал Енерго” за 2019 – 2020 рр.

Показники	2019 рік	2020 рік	Відхилення, +, –	Динаміка зміни, %	Темп зміни, %
Обсяг реалізації за рік, в т.ч. (тис. грн.)	62376,7	62568,8	183,1	7,3	108,08
1 квартал	2476,2	2486,3	10,1	1,9	102,3
2 квартал	2567,3	2587,3	20,0	4,8	115,1
3 квартал	1569,2	1500,0	69,2	16,1	123,04
4 квартал	1458,0	1536,2	82,8	18,3	131,0

Джерело: розраховано автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Таким чином, збут ТОВ “Глобал Енерго” зросли в 2020 р. У 2019 р. вони склали 62376,7 тис. грн., у 2020 р. вони зросли на 183,1 тис. грн. Темп змін становить 102,08%.

Аналіз витрат за економічними елементами передбачає:

- вивчення складу елементів витрат, частки кожного елемента витрат;
- виявлення динаміки та напрямків зміни окремих елементів витрат;
- оцінка виконання плану на суму сукупних витрат;
- визначити причини економії або надмірних витрат на кожну статтю витрат;
- збільшувати резерви для зменшення витрат [1].

Метою аналізу витрат на підприємстві є комплексна оцінка рівня витрат, динаміки та структури, обґрунтування управлінських рішень для подальшої оптимізації витрат. Для цього аналіз базується на принципах системи та інтегрованих підходах.

Таблиця 2.5

Показники структури операційних витрат ТОВ “Глобал Енерго” за
2019 – 2020 рр.

Елементи операційних витрат	Роки				Відхилення 2020р. від 2019 р.	
	2019 рік		2020 рік			
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
1.Операційні витрати підприємства в т. ч.	2010,5	29,3	2737,6	28,9	727,1	-0,4
— матеріальні витрати	1069,9	48,3	1614,9	52,3	553,0	4,0
— витрати на оплату праці	615,4	17,6	721,3	18,3	105,9	0,7
— відрахування на соціальні заходи	200,7	32,1	274,1	37,3	73,4	4,8
Інші операційні витрати	262,2	24,3	40,9	-136,9	-221,3	-97,2
2.Витрати на 1 грн. продукції	1,19	x	1,36	x	x	x

Джерело: складено автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

З таблиці 2.5 ми бачимо показники структури операційних витрат ТОВ “Глобал Енерго” у 2019 – 2020 рр. Вони зросли у 2020 р., зокрема, операційні

витрати зменшились на 221,3 тис. грн. Водночас усі інші витрати мали тенденцію до зменшення.

Крім того, визначається частка основної та допоміжної заробітної плати у собівартості продукції тощо.

Таблиця 2.6

Показники стану фонду оплати праці, заробітної плати та значення обсягу реалізованої продукції, що припадає на одного працівника за 2019 – 2020 рр.

Показники	Одиниці виміру	Роки		Відхилення 2019р. від 2020р.	
		2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення +, –	Відносне, %
Фонд оплати праці працівників всього, в т. ч.	тис. грн.	52,0	57,6	5,6	9,8
Фонд основної заробітної плати	тис. грн	48,0	50,6	2,6	3,28
Фонд додаткової заробітної плати	тис. грн	4,0	7,0	3,0	54,2
Середньооблікова чисельність працівників	чол.	31	31	–	–
Середньомісячна заробітна плата працівника	грн.	5210,0	6300,0	1090,0	21,3
Середньомісячний обсяг реалізованої продукції, що припадає на одного працівника	грн.	5,64	6,82	1,19	20,3

Джерело: розраховано автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Ефективність використання персоналу в ТОВ “Глобал Енерго” визначається показниками продуктивності праці, до яких належать: продуктивність праці, трудомісткість, рентабельність персоналу.

Основними завданнями аналізу фінансового результату підприємства є:

- оцінка динаміки показників прибутку, обґрунтованість звіту та розподіл їх фактичної вартості;
- виявлення та вимірювання впливу різних факторів на прибуток;
- оцінка будь – яких резервів для подальшого зростання прибутку на основі оптимізації виробництва та витрат.

Таблиця 2.7

Фінансові результати діяльності ТОВ “Глобал Енерго” за 2019 – 2020 рр.

тис. грн.

Показники	2018 рік		2019 рік		Відхилення	
	сума, тис. грн	у % до обороту	сума, тис. грн	у % до обороту	у сумі, тис. грн.	у % до обороту
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, послуг	42376,7	7,6	42568,8	7,9	186,2	0,3
Собівартість реалізованої продукції, (товарів, робіт, послуг)	(2248,2)	10,1	(2478,1)	11,3	238,3	1,2
Валовий прибуток (збиток)	128,5	2,3	90,7	-20,3	-29,6	-18,0
Адміністративні витрати	(211,2)	5,3	(312,0)	5,9	99,8	0,6
Витрати на збут	(18,9)	6,2	(28,8)	6,9	10,1	0,7
Інші операційні витрати	(192,2)	48,9	(272,3)	50,1	80,1	1,2
Фінансовий результат від операційної діяльності	70,3	11,3	75,4	12,9	5,1	1,6
Доходи від фінансової та інвестиційної діяльності	25,9	12,3	45,3	30,5	19,3	18,2
Витрати від фінансової та інвестиційної діяльності	24,3	14,7	45,3	50,9	21,0	36,2
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток, збиток)	14,5	17,9	17,6	40,2	3,1	22,3
Податок на прибуток	2,6	8,1	2,9	9,3	0,3	1,2
Чистий прибуток (збиток)	28,3	0,8	29,3	1,3	1,0	0,5

Джерело: розраховано автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Таблиця 2.8

Система показників рентабельності ТОВ “Глобал Енерго” за 2019 – 2020 рр.

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення +, –
1.Середньорічний обсяг сукупного капіталу, тис. грн.	—	—	—
2.Середньорічний обсяг власного капіталу, тис. грн.	1078,0	1138,0	60,0
3.Середньорічний обсяг оборотного капіталу,	—	—	—

тис. грн.			
4.Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	42376,7	42568,8	188,1
5.Собівартість реалізованої продукції, (товарів, робіт, послуг)	(2248,2)	(2478,1)	230,1
6.Валовий прибуток, тис. грн.	128,5	90,7	-49,2
7.Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	70,3	75,4	5,1
8.Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	—	—	—
9.Чистий прибуток, тис. грн.	428,3	429,3	1,0
10.Рентабельність реалізації за валовим прибутком (р.6 : р.4)	2505,2	2659,5	154,3
11.Рентабельність реалізації за операційним прибутком (р.7 : р.4) *100%	2447,0	2659,5	212,5
12.Рентабельність реалізації за чистим прибутком (р.9 : р.4) *100%	2405,0	2598,1	193,1
13.Рентабельність основної діяльності за валовим прибутком (р.6 : р.5) *100%	62366,7	62568,8	202,1
14.Рентабельність основної діяльності за операційним прибутком (р.7 : р.5) *100%	62369,8	62598,3	329,2
15.Рентабельність сукупного капіталу за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування (р.8 : р.1) *100%	—	—	—
16. Рентабельність сукупного капіталу за чистим прибутком (р.9 : р.1) *100%	28,3	29,3	1,0
17. Рентабельність оборотного капіталу за чистим прибутком (р.9 : р.3) *100%	28,3	29,3	1,0
18. Рентабельність власного капіталу за чистим прибутком (р.9 : р.2) *100%	1106,3	1167,3	61,0

Джерело: розраховано автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Станом на 31 грудня 2020 року ТОВ “Глобал Енерго” включено до статті Балансу “Відкладені витрати” (Звіт про фінансовий стан), витрати, які, на наш погляд, є витратами у 2020 році на суму 12 809 тис. грн. Таким чином, Компанія завищила статті “Відстрочені доходи” та “Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)” Балансу (Звіту про фінансовий стан) на 31 грудня 2020 року на суму 12 809 тис. грн. і занижила статтю “Інші операційні витрати”, а отже, фінансові результати у Звіті про фінансові результати (Сукупний звіт про доходи) за 2020 рік були завищені на 12 809 тис. грн.

Вартість чистих активів ТОВ “Глобал Енерго” менша за статутний капітал, який не відповідає вимогам пункту 3 статті 155 Цивільного кодексу України. Ця ситуація свідчить про значну невизначеність, яка може

викликати значні сумніви щодо здатності компанії продовжувати працювати як бізнес.

Вартість чистих активів ТОВ “Глобал Енерго” є меншою від статутного капіталу, що не відповідає вимогам пункту 3 статті 155 Цивільного кодексу України. Ця ситуація свідчить, що існує суттєва невизначеність, що може поставити під значний сумнів здатність Товариства продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Проаналізуємо динаміку рух грошових коштів ТОВ “Глобал Енерго” на основі фінансової звітності протягом 2019– 2020 рр. Для цього необхідно сформувати звідну таблицю показників руху грошових коштів підприємства (табл. 2.9).

За результатами аналізу встановлено, що загальний позитивний грошовий потік ТОВ “Глобал Енерго” зріс у 2020 році на 62,57 %. Загальний чистий грошовий потік підприємства зменшився на 100,57 %.

ТОВ “Глобал Енерго” отримав чистого прибутку у 2020 році в розмірі 1876 тис.грн., що на 7,08 % менше рівня 2019 року.

Таблиця 2.9

Показники обсягу і структури майна ТОВ “Глобал Енерго” за 2020 рік

Показник	На початок періоду		На кінець періоду		Динаміка зміни, %	Темп зміни, +, - %	Відхилення структури
	суми тис.грн.	питома вага, %	сума тис.грн.	питома вага, %			
1.Необоротні активи	2744,6	18,6	2900,6	19,3	1,34	18,9	166,0
1.1.Основні засоби (залишкова вартість)	2210,0	14,3	2366,0	19,8	5,5	27,3	156,0
1.2.Довгострокові фінансові інвестиції	—	—	—	—	—	—	—
2.Оборотні активи	978,6	19,6	1089,6	26,9	7,3	24,3	111,0
2.1.Виробничі запаси	—	—	—	—	—	—	—
2.2 Дебіторська заборгованість	—	—	—	—	—	—	—
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	12,5	-	12,5	—	—	—	—
2.4. Витрати майбутніх періодів	—	—	—	—	—	—	—
Усього майна	3941,7	100,0	5395,5	100,0	—	—	1544,8

Джерело: розраховано автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Таблиця 2.10

Показники обсягу і структури капіталу, вкладеного у майно ТОВ «Глобал Енерго» за 2020 рік

Показник	На початок періоду		На кінець періоду		Динаміка зміни, %	Темп зміни, +, - %.	Відхилення структури
	суми тис.грн.	питома вага, %	сума тис.грн.	питома вага, %			
1.Власний капітал	62952,0	24,3	63064,3	25,9	2,3	1,6	112,3
1.1. Власний оборотний капітал	21078,0	11,2	21138,0	15,3	15,3	3,1	
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	771,2	31,1	925,9	33,2	11,2	2,1	155,2
2.1.Забезпечення наступних витрат і платежів	—	—	—	—	—	—	—
2.2. Довгострокові зобов'язання	—	—	—	—	—	—	—
3.Поточні зобов'язання і забезпечення	—	—	—	—	—	—	—
3.1.Короткострокові кредити банків	—	—	—	—	—	—	—
3.2.Кредиторська заборгованість та інші зобов'язання	—	—	—	—	—	—	—
3.3.Доходи майбутніх періодів	5,5	29,3	16,2	32,1	31,2	2,8	5,7
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	—	—	—	—	—	—	—
Усього джерел фінансування майна	2957,5	100,0	3080,5	100,0	2,3	24,3	120,8

Джерело: розрахунки проведено автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Результати розрахунків свідчать про достатню нерівномірність надходжень витрачань грошових коштів за період, що аналізується, що пов'язано із особливостями діяльності компанії. ТОВ «Глобал Енерго» має проблеми з узгодженістю вхідних та вихідних грошових потоків за обсягом

та у часі, про що свідчить коефіцієнт синхронності надходжень та витрат грошових коштів.

Все це може бути сигналом загрози втрати платоспроможності, обумовлює необхідність посилення уваги до управління рухом грошових коштів, доцільності розробки спеціальних заходів та інструментів нормалізації грошових потоків.

Аналіз стану та ефективності використання основних фондів торговельного підприємства передбачає проведення аналітичної роботи.

Таблиця 2.11

Показники основних засобів ТОВ “Глобал Енерго” за 2020 р.

Показник	Одиниця вимірювання	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення, +,–
1. Первісна вартість основних засобів	тис.грн.	85139,5	85951,8	827,3
2. Знос основних засобів	тис.грн.	2929,5	3585,8	662,3
3.Залишкова вартість основних засобів	тис.грн.	82210,0	82366,0	156,0
4. Коефіцієнт зносу (р.2.: р.1)		1,75	0,60	-1,15
5. Коефіцієнт придатності (р.3: р.1)		0,43	0,40	-0,3

Джерело: розрахунки проведено автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Таблиця 2.12

Показники ефективності використання основних засобів

ТОВ “Глобал Енерго” за 2019 – 2020 рр.

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення +, –
1.Обсяг реалізації, тис. грн.	(62248,2)	(62478,1)	230,1
2.Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	2210,0	2366,0	156,0
3.Прибуток, тис. грн.	70,3	75,4	5,1
4.Середньоспискова чисельність, чол.	31	31	–
5.Фондовіддача, грн.(р.1: р.2)	2362,1	2467,3	105,2
6.Фондомісткість, грн. .(р.2: р.1)	38,2	112,1	73,9
7.Фондоозброєність, тис. грн. (р.2: р.4)	71,3	76,32	5,29
8.Фондорентабельність, тис. грн.(р.3:р.2)	2362,1	2467,3	105,2

Джерело: розраховано автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Основні показники, що відображають ефективність використання основних фондів фірми, включають:

– фондомісткість (для реалізованої продукції (послуг)) – співвідношення між середньорічною вартістю основних фондів та обсягом реалізованої продукції (послуг);

– рентабельність активів (за реалізовану продукцію (послуги)) – співвідношення між реалізацією продукції (послуг) та середньорічною вартістю основних фондів;

– достатність капіталу – співвідношення між середньорічною вартістю основних фондів та середньою чисельністю працівників компанії.

Таблиця 2.13

Факторний аналіз фондівдачі ТОВ “Глобал Енерго” за 2019 – 2020р.р.

Показник	2019 рік	2020 рік	Відхилення +, –	Вплив фактора на фондовіддачу, +, –
1.Обсяг реалізації, тис. грн.	(62248,2)	(62478,1)	230,1	2,3
2.Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	2210,0	2366,0	156,0	4,3
3.Фондовіддача, тис. грн.	2362,1	2467,3	105,2	2,9

Джерело: розраховано автором за даними бухгалтерської звітності підприємства

Дані таблиці дають зрозуміти, що коефіцієнт відновлення основних засобів підприємства піднявся на новий рівень лише у 2019 р., а його значення було недостатнім для повноцінного відновлення основних засобів та підвищення ефективності виробничого процесу.

Відповідно, коефіцієнт вибуття зростав у 2019 та 2020 рр., а коефіцієнт зносу – у 2019 та 2020 рр. Такі показники є результатом недостатнього оновлення необхідних засобів. Окрім цього слід зазначити, що рівень фондівдачі основних засобів підвищився у 2019 р., проте негативним є його зменшення у 2019–2020 рр., що свідчить про зменшення чистого доходу від реалізації продукції, що припадав на одиницю вартості основних засобів.

Показники фінансової стійкості представити у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Показники фінансової стійкості ТОВ “Глобал Енерго” за 2020 рік

Коефіцієнт	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення +, –
1. Показники, які характеризують структуру пасивів			
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), Ка	0,509	0,422	-0,087
Коефіцієнт власного капіталу, Квк	0,255	0,262	0,007
Коефіцієнт залучення зобов'язань, Кзз	0,616	0,729	0,113
Коефіцієнт фінансового напруження, Кфн	0,491	0,578	0,087
Коефіцієнт залучення довгострокових зобов'язань, Кздз	2,036	1,731	-0,306
2. Показники, які характеризують стан фінансової рівноваги активів і пасивів			
Коефіцієнт інвестування, Кін	0,356	0,364	0,8
Коефіцієнт маневреності власного капіталу, Кмвк	0,158	0,201	0,43
Коефіцієнт самофінансування оборотних активів, Ксоа	0,123	0,147	0,24
Коефіцієнт самофінансування запасів, Ксз	0,254	0,298	0,44
Коефіцієнт ліквідності власного оборотного капіталу, Клвок	0,217	0,268	0,51
Загальний коефіцієнт покриття, Кзп	0,325	0,368	0,43

Джерело: складено автором на основі [18, 19]

Таким чином, ми бачимо, що всі коефіцієнти знаходяться у нормі у 2019 і 2020 рр., проте у 2019 р. відбулося їх зниження, що пов'язано з кризою у даному році.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІКУ ПДВ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

3.1. Аналіз справляння сум ПДВ до бюджету з метою підвищення ефективності податкових надходжень

Фінансове забезпечення функціонування держави, її соціально-економічний розвиток значною мірою обумовлені податковими надходженнями, які справляються до Державного бюджету України. Податкові надходження займають найбільшу частку серед інших методів централізації бюджетних ресурсів, а також посідають провідне місце серед інструментів регулювання економіки державою.

Зростаючий дефіцит свідчить про відсутність доходів державного бюджету, і тому нам слід зосередитись на джерелах їх зростання. Для цього необхідно вдосконалити складову доходу, яка є найважливішою частиною доходу, а отже, і найважливішою, щоб держава могла розширити існуючі зобов'язання лише за наявності джерел зростання податкових надходжень.

Відповідно до класифікації Бюджетного кодексу України існує чотири основних джерела доходів державного бюджету: податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та трансфери [1]. Їх динаміка до державного бюджету України наведена в таблиці 3.15.

Таблиця 3.15

Динаміка надходжень до державного бюджету України протягом
2017–2020 рр.,

	2017	2018	2019	2020
Податкові надходження	280 178	409 418	503 879	627 154
Неподаткові надходження	68 355	120 006	103 635	128 402
Інше	6 433	2 127	4 589	31 741
Всього	354 966	531 551	612 103	787 297

Джерело: створено автором на основі [2]

Згідно зі статистичними даними на 2020 рік, державний бюджет України формується в середньому на 80% за допомогою податкових

надходжень. Однак цього недостатньо, оскільки за європейськими правилами неподаткові надходження в структурі державного бюджету не повинні перевищувати 5 % [3].

Це свідчить про неоптимальну структуру бюджетних надходжень. Так, у 2017 році частка податкових надходжень до державного бюджету України становила 78,93 %, або 2,817 млн грн. У наступному 2018 році частка податкових надходжень зменшилась на 1,91 % і склала 409,418 млн грн. У 2019 році частка податкових надходжень становила 82,32 %, а їх сума – 503,879 млн. грн.

Через рік, у 2020 році, його частка знову впала на 2,66 % і становила 627154 млн. грн. Тому частка податкових надходжень у Державному бюджеті поступово збільшується, що свідчить про те, що їх роль дуже значна, а тому ефективність покладених на неї державних функцій та добробут суспільства в основному залежить від суми сплачених податків.

Основною складовою аналізу фіскальних надходжень бюджету є їх динаміка в розрізі статей, що дозволяє проаналізувати зміну обсягу надходжень до державного бюджету з 2017 по 2020 рік (табл. 3.16).

Таблиця 3.16

Склад і структура податкових надходжень до державного бюджету
України протягом 2017– 2020 рр. (млн грн.)

	2017	2018	2019	2020
ПДВ	189 241	246 858	329 911	434 041
ПДФО	12 646	45 062	59 810	75 033
Акцизний податок	44 941	63 111	90 122	108 293
Податок на прибуток підприємств	39 942	34 776	54 344	66 912
Місцеві податки і збори				695
Плата за користування надрами	18 199	36 990	39 699	43 876
Мито	12 389	39 881	20 001	23 898
Відшкодування ПДВ	–50 216	–68 405	–94 405	–120 061
Інше	13 038	11 146	4 396	–5 535
Всього	280 178	409 418	503 879	627 154

Джерело: створено автором на основі [2]

Таблиця 3.16 показує, що загальна сума податкових надходжень у 2020 році порівняно з 2017 роком зросла на 45 %, а темпи приросту непрямих податків значно вищі за темпи зростання прямих податків.

У доходах державного бюджету України переважають непрямі податки, з яких найбільша частка належить податку на додану вартість (ПДВ) – близько 69 %. Зростання в абсолютних величинах та структурних взаємозв'язків між ПДВ, акцизом та митними зборами зумовлене посиленням фіскальної функції непрямих податків у кризових умовах, що призводить до збільшення податкового навантаження на споживання. Загальними факторами, що вплинули на зростання податкових надходжень, було значне збільшення податкових надходжень через постійну деградацію економіки та боротьбу з ухиленням від сплати податків, а також збільшення кількості територіальних громад, об'єднаних децентралізацією, що покращує платіжні збори та обов'язкові збори на об'єднаній території.

Отже, існує низка проблем, що унеможливають отримання необхідного рівня податкових доходів до бюджету:

- зменшення обсягу виробництва вітчизняних підприємств та зменшення їх кількості, через що відбувається втрата робочих місць через нестабільну ситуацію в країні та висока інфляція;
- забезпечити податкові пільги, що впливають на ефективність бюджетних надходжень [4];
- безефективна фіскальна політика, яка викликає явище ухилення від сплати податків та нерівність у розподілі податкового навантаження.

Для подолання проблем, які заважають отримувати податкові надходження до державного бюджету в достатній кількості, можна запропонувати наступні вирішення: одним із найважливіших податків є акцизний збір. Коли людина купує алкоголь або паливо, в будь-якому випадку вона робить внесок, який збільшить бюджет. Якщо великі платники податків платитимуть більше, то за рахунок їх великих фінансових

можливостей можна “підняти” і бюджет загалом. Окрім цього, зменшення надання податкових пільг та узаконений список секторів, в яких вони надаються; удосконалення податкового законодавства, його підлаштування під ринки розвинених країн також сприятимуть поставленій меті.

Отже, можна зробити висновок, що провідна роль в ефективному функціонуванні державної функції регулювання економічних процесів покладається на податки, що справляються з державного бюджету. У державному бюджеті України податкові надходження складають близько 82 %. За розглянутий період загальна сума податкових надходжень подвоїлася, але, незважаючи на абсолютне збільшення, їх частка в бюджеті нестабільна.

Це свідчить про те, що, хоча податкове оподаткування все більше удосконалюється, фіскальний потенціал податків є невикористаним через податкові пільги, ухилення від сплати податків та недоліки в адміністрування.

Для досягнення максимального ефекту в реалізації заходів податкової політики, пріоритетність варто надавати таким, які сприяють економічному зростанню, а відтак – наповненню державної казни податковими надходженнями.

3.2. ПДВ в системі державного фінансового контролю: особливості здійснення податкових перевірок

Порядок нарахування та сплати ПДВ, його адміністрування регулюється вимогами Податкового кодексу України (далі – ПКУ), прийняття якого внесло низку змін у механізм його справляння. Держава здійснює контроль певними фіскальними органами в межах їх повноважень.

Податковий контроль – це система заходів, що вживаються фіскальними органами з метою інспектування правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також контроль

дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [1].

Здійснюється податковий контроль шляхом:

- ведення обліку платників податків;
- інформаційно – аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів;
- перевірок та звірок відповідно до вимог ПКУ, а також перевірок щодо дотримання законодавства. Як альтернатива податковій перевірці існує податковий аудит – один з найбільш затребуваних видів аудиторських послуг в системі фінансового контролю на сучасному етапі.

Податковий аудит – це незалежна перевірка обліку та звітності у системі оподаткування з приводу відповідності формування оподаткованої бази оподаткування за кожним виду податків; нарахування та сплати податків і зборів за певний період часу, стану розрахунків; відповідності податкового обліку та звітності вимогам чинного законодавства. Податковий аудит визначається як “завдання з надання достатньої впевненості, яке реалізується у формі спостереження та перевірки обліку та звітності у системі оподаткування платника податків з метою висловлення незалежної думки аудитора про достовірність, повноту та відповідність чинному податковому законодавству в усіх суттєвих аспектах та допомоги у прийнятті оптимальних управлінських рішень у сфері оподаткування згідно вимог користувачів” [2, с. 237].

Не викликає сумніву, що податковий аудит належить до сфери аудиторської діяльності, тобто підприємницької діяльності, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудиту) та надання інших аудиторських послуг відповідно до Закону України “Про аудиторську діяльність” [3].

Порівняльна характеристика понятійних категорій фінансового контролю наведена у Додатку Г.

Частина дослідників критично ставляться до діяльності недержавних аудиторських організацій у сфері перевірки податків, адже вважають, що незалежний аудит в Україні не вирішує завдань податкового контролю [4, с. 48].

Слід відзначити, що через відсутність механізму взаємодії аудиторських організацій із органами державного податкового контролю реально не втілена в практику Генеральна Угода про співробітництво та взаємодію між Аудиторською палатою України та Державною податковою службою України, яка була складена ще у 2011 р. [5, с. 4].

Практика останніх років свідчить про те, що у сфері оподаткування для господарчих суб'єктів мало що змінилося. Незважаючи на законодавчі зміни ПКУ, що були спрямовані на покращення адміністрування податків, зниження рівня податкового навантаження на бізнес, створення стимулювання для інноваційно – технологічного розвитку вітчизняної економіки, на практиці до сьогоднішнього дня у повній мірі не реалізовані заходи із реформування податкової системи, які б стимулювали бізнес працювати легально і ясно. На сьогоднішній день в повній мірі не працює система автоматичного відшкодування ПДВ, не вирішено проблему переплат податкових надходжень та взагалі не йдеться про спрощення податкового адміністрування та інших податкових процедур для платників податків.

Разом з тим не можна не відмітити і позитивні сторони у частині законодавчих новацій з ПДВ, що пов'язані з впровадженням системи електронного адміністрування, впровадженням електронного кабінету платника податків, змінами норм нарахування та сплати ПДВ, складенням первинної документації та податкової звітності. Але одночасно такі нововведення сприяли і створенню деяких проблем у сфері оподаткування.

Так, можна спостерігати “вимивання” обігових коштів з підприємств, ускладнення обліку та звітності з ПДВ, відсутність методичних рекомендацій щодо складання податкової звітності та існування проблеми програмного забезпечення щодо реєстрації податкових накладних та коригувань до них. Для вирішення таких питань необхідний новий підхід до фінансового контролю у сфері оподаткування, залучення та об’єднання зусиль фахівців, які спеціалізуються на перевітках правильності нарахування та своєчасності сплати податків, тобто фахівців у галузі податкового контролю та незалежного податкового аудиту.

Порівняльний аналіз проведення перевірок правильності відображення в обліку та звітності сум ПДВ дозволив виявити ряд спільних та відмінних рис у практиці державного фінансового контролю та незалежного податкового аудиту (Додаток Г).

Також слід звернути увагу на деякі вимоги чинного законодавства у сфері податкового контролю суб’єктів господарювання щодо перевірок ПДВ. Так, Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи” №71-VIII від 28.12.2014 р. встановлено, що у 2015 р. та 2016 р. перевірки підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців (незалежно від системи оподаткування) з обсягом доходу до 20000,0 тис. грн за попередній календарний рік контролюючими органами здійснюються виключно з дозволу Кабінету Міністрів України, за заявкою суб’єкта господарювання щодо його перевірки, згідно з рішенням суду або вимогами Кримінального процесуального кодексу України [6].

Мораторій не розповсюджується на перевірки операцій, пов’язаних з відшкодуванням ПДВ, заявленого після 01.07.2015 р. (на підставі п. 37 підр. 2 розд. XX ПКУ), та перевірки суб’єктів, які ввозять на митну територію України та/або виробляють, та/або реалізують підакцизні товари [1].

Перевірка правильності відшкодування ПДВ може бути камеральна або документальна (якщо сума відшкодування розрахована за рахунок від'ємного значення за період до 01.07.2015 р. або придбання відбувалося у платників, які застосовували спеціальний режим оподаткування ПДВ до 01.01.2016 року).

При допущенні помилки в податкових накладних, розбіжностях з даними декларації, при отриманні скарги від контрагента на порушення порядку реєстрації, розрахунку коригування та недотримання вимоги відносно пояснень від платника контролюючі органи проводять документальну позапланову перевірку. З вищесказаного видно, що всі платники ПДВ знаходяться під пильним оком податківців та постійним моніторингом, але лише невелика кількість платників податків охоплюється комплексними перевірками.

Водночас постає питання про досить низьку ефективність контрольної роботи податкових органів та, як наслідок, якість роботи контролюючих органів. У цьому контексті узгодженість податкового контролю та незалежного податкового аудиту сприятиме розвитку системи фінансового контролю та підвищенню його ефективності.

До того ж інтеграція України в європейське економічне співтовариство також передбачає реформування податкової системи та відповідної системи контролю. Для реформування такої суспільної інституції Україна має достатньо кадрового ресурсу, адже незалежні аудитори є висококваліфікованими фахівцями в сфері обліку та оподаткування.

В умовах сьогоденної економічної кризи також окремо постає питання економії державних коштів, які витрачаються на перевірки фіскальними службами. Своєчасне знання про конкретний синтез компонентів фінансового контролю та їх спеціальне впровадження в теорію та практику фінансового контролю дадуть змогу:

- економити значні державні кошти;

- зменшити кількість і тривалість перевірок компаній;
- отримувати додаткові кошти до фінансової звітності шляхом сплати податків самостійними аудиторами;
- ефективно управляти людськими ресурсами;
- стимулювати збільшення податкових надходжень;
- забезпечити дотримання балансу інтересів держави та осіб, які несуть податкову відповідальність.

Ефективність такої системи фінансового контролю позитивно вплине на психологічне сприйняття платників податків у сфері оподаткування, створення сприятливих умов для розвитку підприємств та регулювання соціально – економічного життя суспільства. Реалізація діяльності незалежних аудиторів (аудиторських фірм) у системі державного контролю звільнить час для перевірок інших видів податків та зборів. В результаті з'явиться таке методичне забезпечення фінансового контролю (за його складовими), яке зробить його найбільш оптимальним у системі відношень держави і платників податків.

3.3. Шляхи удосконалення обліку та контролю операцій з ПДВ

На сьогодні податок на додану вартість (далі – ПДВ) – це один із основних фіскальних іструментів в Україні, який відіграє вагому роль у наповненні бюджету країни.

Саме достовірність облікового відображення розрахунків за даним податком впливає на повноту та своєчасність проведення розрахунків з бюджетом за цим податком. Зміни у податковому та обліковому законодавстві, які відбуваються у нашій країні постійно, говорять про те, що й досі існують певні суперечливі питання та недоліки в обліку і відображенні у звітності податкового кредиту та податкового зобов'язання з ПДВ.

Цей факт зумовлює актуальність проведених досліджень та необхідність вирішення проблемних питань в аспекті облікового

відображення ПДВ, методів його обчислення та відображення у звітності підприємства.

Формально податок на товари та послуги сплачують продавці товарів та послуг. Вони несуть відповідальність за обчислення та сплату податку до бюджету. Однак, насправді ПДВ оплачує кінцевий одержувач того чи іншого товару або послуги. ПДВ включений у ціну продукції, але підприємство – продавець несе відповідальність саме за його розрахунок та сплату до бюджету.

Загалом показник доданої вартості дорівнює сумі реалізованої продукції й витрат на її виробництво і реалізацію за мінусом загальної суми продажу й загальної суми закупівель від усіх інших суб'єктів господарювання. Нормативно – правові акти, що регулюють сьогодні в нашій країні питання нарахування та сплати ПДВ: Податковий кодекс України [2] та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств й організацій [3].

Аналіз практики вітчизняних підприємств свідчить про те, що для бухгалтера основною проблемою податку на додану вартість є його облікове відображення в системі рахунків. Так, розглядаючи методику обліку та звітності з ПДВ, слід зазначити, що, згідно з діючим податковим законодавством України, в обліку й звітності з ПДВ обрано найскладніший підхід щодо обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ. Його суть полягає в поєднанні системного бухгалтерського обліку та несистемного податкового обліку за допомогою визначення доходів одночасно двома способами (за першою з подій) [1].

Серед основних проблем на сьогодні, що стосуються ПДВ та його відображення в системі бухгалтерського обліку є використання згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій

таких субрахунків, як 643 “Податкові зобов’язання” та 644 “Податковий кредит”, які є транзитними, а їх назви не цілком відповідають економічному змісту операцій, що у свою чергу не дає оцінити конкретну ситуацію на підприємстві щодо нарахування та сплати ПДВ.

Під час нарахування ПДВ із застосуванням методу “нарахування”, відповідно до якого дата виникнення податкових зобов’язань і податкового кредиту за ПДВ – це дата фактичного відвантаження або отримання товарно – матеріальних цінностей, операції з отримання або видачі авансу не призводять до виникнення податкового зобов’язання й податкового кредиту за ПДВ.

Тобто основною розбіжністю між фінансовим обліком та обліком задля податкових розрахунків з ПДВ є момент виникнення податкового зобов’язання та податкового кредиту. Разом з тим використання субрахунків 643 та 644 з аналітичними рахунками до них дадуть змогу проаналізувати поточну ситуацію на підприємстві щодо нарахування та сплати ПДВ і вчасно та оперативно відзвітуватись перед податковими органами щодо даного податку.

ВИСНОВКИ

Отже, для нарахування та стягнення податку на додану вартість необхідно визначити додану вартість, тобто предмет податку. Додана вартість практично не відрізняється від новоствореної вартості, яка присутня в конкретній економічній структурі.

Однак, враховуючи економічну сутність податку на додану вартість, зокрема суть доданої вартості, яка у свою чергу підлягає оподаткуванню, необхідно відзначити певну невідповідність між поняттям доданої вартості та поняттям об'єкта оподаткування.

Існує три форми податку на додану вартість: ПДВ на продукцію, ПДВ на доходи та ПДВ на споживання. У світовій практиці найпоширенішим варіантом є ПДВ на споживання.

Керівник ТОВ “Глобал Енерго” (директор) – це працівник, який відноситься до відділу адміністрації і має право писати аудиторські звіти від імені цієї компанії.

ТОВ “Глобал Енерго” розробило особливо зважену бухгалтерську політику, оскільки податкове законодавство впливає на розмір та строки сплати податків, а отже, на розмір та терміни виведення оборотних коштів компанії або її фінансовий стан. Крім того, питання правильності визначення та сплати податків є особливо гострим через високий рівень штрафних санкцій у разі помилок.

Облікова політика та податкове планування ТОВ “Глобал Енерго” тісно пов'язані. Результати облікової політики можуть бути використані для податкового планування. У зв'язку з цим його можна розглядати як метод податкового обліку та складову системи управління податковим обліком.

Будь – яка операція, що підлягає оподаткуванню ПДВ супроводжується обов'язковим формуванням податкових накладних та їх реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) з урахуванням граничних термін

- для податкових накладних (розрахунків виправлення податкової накладної), що проводиться з 1 до 15 календарних днів (включно) календарного місяця – до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому вони були створені;

- для податкових накладних (розрахунків коригувань податкових накладних), складених з 16-го до останнього календарного дня (включно) календарного місяця, – до 15-го календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за тим, у якому вони мають бути складені.

Для обліку податку на додану вартість в загальному передбачаються такі субрахунки:

- 641 “Розрахунки за податками”;
- 642 “Розрахунки за обов’язковими платежами”;
- 643 “Податкові зобов’язання”;
- 644 “Податковий кредит”.

Виникнення кредиторської заборгованості з ПДВ можна побачити на кредиті субрахунку 641 “Розрахунки з ПДВ”, на сумі податкового кредиту з ПДВ та у сумі ПДВ, сплаченого на баланс, – на дебеті 641 субрахунок.

Цей рахунок визначає суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету, як різницю між його дебетовим та кредитовим оборотом, за винятком суми ПДВ (відображається на дебеті) для сплати податку за попередній звітний період.

Одним з основних джерел такого інформаційного забезпечення є звітність, яка складається шляхом виконання спеціальних процедур обробки, групування і підрахунку даних і формується на завершальній стадії облікового процесу.

Метою фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів.

Управлінський облік ТОВ “Глобал Енерго” – це внутрішній бухгалтерський облік, який будується за правилами підприємства і

виконується з метою складання звітів для внутрішніх користувачів про результати діяльності підприємства.

Результати розрахунків свідчать про достатню нерівномірність надходжень витрачань грошових коштів за період, що аналізується, що пов'язано із особливостями діяльності компанії. ТОВ “Глобал Енерго” має проблеми з узгодженістю вхідних та вихідних грошових потоків за обсягом та у часі, про що свідчить коефіцієнт синхронності надходжень та витрат грошових коштів.

Все це може бути сигналом загрози втрати платоспроможності, обумовлює необхідність посилення уваги до управління рухом грошових коштів, доцільності розробки спеціальних заходів та інструментів нормалізації грошових потоків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білобровенко Т.В. Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Київ, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2018. 280 с.

2. Декрет Кабінету Міністрів України «Про податок на добавлену вартість» № 14-92 від 26.12.1992 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/14-92>

3. Довідник пільг, наданих чинним законодавством по сплаті податків, зборів, інших обов'язкових платежів № 78/1: за станом на 01.04.2016 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/dovidniki-/54005.html>

4. Дубинська О.О., Костюченко О.О. Проблеми і напрями вдосконалення розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип.24, Ч. 2. С. 5-8. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/> (дата звернення 17.01 2020).

5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

6. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 2343-XII від 14.05.1992 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>

7. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості

бюджетних надходжень у 2016 році» № 909-VIII від 24.12.2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/909-19>

8. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» № 71-VIII від 28.12.2014 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/71-19>

9. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу та забезпечення стабільності розрахунків підприємств енергетичної галузі» № 812-VIII від 24.11.2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/812-19/paran17#n17>

10. Закон України «Про податок на добавлену вартість» № 2007-XII від 20.12.1991 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2007-12>

11. Закон України «Про податок на додану вартість» № 168/97-ВР від 03.04.1997 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168/97-вр>

12. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість: Наказ Міністерства Фінансів України від 1 липня 1997 р. № 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0284-97> (дата звернення 17.01.2020).

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства Фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 17.01.2020).

14. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 01.07.1997 р. № 141

zareestrowana w Ministerstwie юстиції України 04.08.1997 р. за № 284/2088 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0284-97>

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, zareestrowana w Ministerstwie юстиції України 21.12.1999 р. за № 893/4186 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

16. Коцан О.П. Порядок удосконалення облікового відображення розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. Науково-інформаційний вісник «Економіка». 2014. № 9. С. 263-270, URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2014_9_41 (дата звернення 17.01 2020).

17. Макконелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика; Пер. с англ. 11-го изд. / Макконелл К.Р., Брю С.Л. - К.: Хагар-Демос, 1993. – 785 с.

18. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №433 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293536

19. Методичні рекомендації щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання, затверджені наказом Державної податкової служби України від 27.06.2012 р. № 553 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0553837-12>

20. Наказ Державного комітету статистики України «Про затвердження Методологічних основ та пояснень до позицій Класифікації видів економічної діяльності» від 23.12.2011 р. № 396 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN72642.html

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.02.2013 р. за № 336/22868 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 р. № 617, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.11.2003 р. за №1054/8375 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03.06.2005 р. за № 621/10901 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>

24. Науменко М.А. Універсальні акцизи на сучасному етапі економічного розвитку: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.04.01 / Ірпінь, 2016. 19 с.,

25. Оксенюк О.І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Львів, 2016. 231 с.

26. Офіційний сайт Державної казначейської служби України – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main>

27. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 17.01.2020).

28. Подолянчук О.А. Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. №1. С. 82-102.

29. Подолянчук О.А., Домбровська В.В. Облік та звітність за податком на додану вартість. Ефективна економіка. 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6337> (дата звернення 17.01 2020).

30. Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 14.11.2014 р. №1130, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.11.2014 р. за №1456/26233 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14>

31. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість» № 569 від 16.10.2014 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-п>

32. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. № 1246 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-п>

33. Порядок ведення реєстрів заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість, затверджений постановою

Кабінету Міністрів України від 22.02.2016 р. № 68 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/68-2016-п>

34. Порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 28.01.2016 р. № 21, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29.01.2016 р. за № 159/28289 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16>

35. Порядок заповнення податкової накладної, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2015 р. № 1307, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26.01.2016 р. за № 137/28267 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16>

36. Порядок формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.06.2015 р. № 524, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24.08.2015 р. за № 751/27196 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-15#n16>

37. Про податок на додану вартість: Закон України від 03.04.1997 року № 168/97- ВР зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=168/97-%C2%D0>

38. Семюелсон Пол А. Мікроекономіка; Пер. з англ. / Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. - К.: Основи, 1998. - 676 с.

39. Синчак В.П. Еволюція наукової думки в оподаткуванні та її реалізація в податкових системах: монографія. Київ-Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2016. 294 с.

40. Ходикіна А.А., Бурковська А.В. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 8. С. 1196-1199. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/251.pdf> (дата звернення 17.01 2020).

41. Tait A. Value Added Tax: Administrative and Policy Issues / A.Tait. – IMF – P.

42. Zee H.H. Value Added Tax / Tax Policy Handbook, P.Shome, ed., IMF, 1995.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок заповнення Декларації з ПДВ

Код рядка	Код додатка	Як заповнити декларацію з ПДВ 2021 (поточна версія, січень-лютий 2021)
Розділ I “Податкові зобов’язання”		
1	Д5	У ряд. 1.1 відображаються операції, що оподатковуються ПДВ, зокрема постачання товарів, робіт, послуг на митній території України; безплатне постачання товарів, робіт, послуг. Також операції, які до них прирівнюються: • передача/повернення об’єкта фінлізингу; • ліквідація основних засобів; • вартість неповернутої протягом 12 місяців зворотної тари; • податкові зобов’язання на основі мінімальної бази при заниженні ціни продажу. У ряд. 1.2 відображаються ті постачання, які обкладаються ставкою 7% – це: • медвироби, лікарські засоби; • постачання послуг з показу (проведення) театральних, оперних, музичних, балетних, хореографічних, циркових, звукових вистав, постачання послуг з показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових продуктів, проведення екскурсій у музеях, зоопарках, заповідниках; • послуги з тимчасового розміщення (проживання) готелів і подібних засобів тимчасового розміщення.
1.1		
1.2		
2		Записуються обсяги постачання товарів за межі митної території, що обкладаються нульовою ставкою. Це експорт, реекспорт, безмитна торгівля, вільні економічні зони (ряд. 2.1). Вносяться операції, які звільнені від оподаткування. Це експорт культурних цінностей, експорт відходів і брухту чорних і кольорових металів (ряд. 2.2).
2.1		
2.2		
3		Відображаються інші операції, які оподатковуються за нульовою ставкою. Це може бути постачання товарів, зокрема для заправки морських суден; постачання товарів магазинами безмитної торгівлі; постачання послуг; операції з постачання для об’єкту “Укриття” (ЧАЕС); інші випадки (пп. 195.1.2 ПКУ, 195.1.3, п. 211.1, п. 8 підрозділу 2 розділу XX ПКУ).
4	Д.1, Д5, Д7	Сума податкового зобов’язання і коригування з використання неоподатковуваних ПДВ операцій/негосподарській оподатковуваній діяльності (п. 199.1 ПКУ). Це ПДВ за так званіми компенсуючими зобов’язаннями. Також тут ПДВ, який нарахований при авалюванні ПДВ-реєстрації
4.1		
4.2		
5	Д6	Відображаються обсяги постачань товарів/послуг, які: • не є об’єктом оподаткування згідно (ст. 196 та 197 ПКУ); • операції з постачання послуг за межами митної території (пп. 186.2-186.3 ПКУ); • пільгові постачання (ст. 197 ПКУ).
5.1		

6	Д1	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території (п. 180.2, ст. 208 ПКУ).
7	Д1	Коригування, які не потрапили до рядка 4.1 (4.2) відповідно до ст. 192 ПКУ. Наприклад, це розрахунки коригування при: • поверненні товарів; • зміні ціни товарів/зміні суми компенсації; • виправленні помилок у податкових накладних. Однак тут не відображаються: • коригування за податковими накладними, які складені на компенсуючі податкові зобов'язання, п. 198.5 ПКУ, п. 199.1 ПКУ, п. 199.4 ПКУ; • коригування податкових зобов'язань за послугами, які отримані від нерезидента.
8		Коригування через нецільове використання імпортованих товарів звільнених від оподаткування.
9		Всього податкових зобов'язань (сума).
Розділ II “Податковий кредит”		
10	Д5	Відображаються обсяги придбання (виготовлення, будівництва, спорудження, створення) за товарами (послугами, необоротними активами), придбаними з ПДВ на митній території України. Податковий кредит можна внести на підставі зареєстрованих у ЄРПН податкових накладних або їх замінників (касові чеки не більше 200 грн на день, транспортні квитки, рахунки готелів, інші документи з п. 201.11 ПКУ). В залежності від ставки ПДВ, за якою були здійснені придбання обирається рядок: • за ставкою 20% – у ряд. 10.1. Це придбання товарів, послуг, необоротних активів; • за ставкою 7% – у ряд. 10.2. Це придбання лікарських засобів та медичних виробів. Також постачання послуг з показу (проведення) театральних, оперних, музичних, балетних, хореографічних, циркових, звукових вистав, постачання послуг з показу оригіналів музичних творів, демонстрації виставкових продуктів, проведення екскурсій у музеях, зоопарках, заповідниках; послуги з тимчасового розміщення (проживання) готелів і подібних засобів тимчасового розміщення; • за ставкою 0% або без ПДВ на митній території – у ряд. 10.3. Це придбання послуг з міжнародних перевезень (0%), придбання у неплатників, необ'єктні операції, наприклад придбання у пільговиків, послуги розрахунково-касового обслуговування, роялті грошима або цінними паперами (ст. 196 ПКУ).
10.1		
10.2		
10.3		
11		Відображаються операції з імпорту, у т.ч. безплатного за ставкою 20% (ряд. 11.1) або 7% (ряд. 11.2). Сюди належать: • операції імпорту товарів/необоротних активів – на підставі митної декларації; • коригування імпортного податкового кредиту.
11.1		
11.2		
12		Обсяг ввезення на митну територію товарів, при митному оформленні яких сплату ПДВ було відстрочено шляхом видачі податкового векселя (підрозділ 3 Перехідних положень ПКУ). Заповнюємо у тому звітному періоді, коли погашений податковий вексель.

13	Д1	Послуги отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території (п. 198.2ПКУ). По таким послугам також нараховується податкове зобов'язання, яке включається до ряд. 6 декларації.
14	Д1	Коригування податкового кредиту (зокрема у зв'язку зі зміною компенсації вартості товарів/послуг (ст. 192 ПКУ) на підставі розрахунків коригування. Наприклад, це можуть бути: • повернення товарів/передоплати; • виправлення помилок у податкових накладних; • коригування податкового кредиту при списанні кредиторської заборгованості. Однак не відображають такі розрахунки коригування (роз'яснення ДПС 101.24 ЗІР): • по яким не змінюється обсяг операції і сума податкового кредиту; • на придбання зі ставкою ПДВ 0% або без ПДВ.
15	Д7	Заповнюється, якщо є оподатковувані та неоподатковувані операції та необоротні активи придбані до 01 липня 2015 р.
16		Від'ємне значення, що включається до складу податкового кредиту звітного періоду.
16.1		
16.2		
16.3		
17		Всього податкового кредиту (сума).
Розділ III “Розрахунки за звітний період”		
18		Позитивне значення різниці між податковим зобов'язанням (рядок 9) і податковим кредитом (рядок 17).
19	Д3, Д4	Заповнюється у разі отримання від'ємного значення між податковим зобов'язанням та податковим кредитом у поточному та/або минулих періодах. Ніяких мінусів перед числами ставити не потрібно!
19.1		
20		
20.1		
20.2		
20.2.1		
20.2.2		
20.3		
21	Д2	

Додаток Б

Підприємство ТОВ "Глобал Енерго"

Територія м. Івано Франківськ

Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності Будівництво спорук електропостачання та телекомунікацій

Середня кількість працівників¹ 45

Адреса, телефон вулиця І.Макуха, 41 А, місто Івано-Франківськ, 76014

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ

2021 01 01

41295396

2610100000

240

42.22

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 р.

Форма № 1 Код за
ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	534,6	534,6
Основні засоби	1010	2210,0	2366,0
первісна вартість	1011	5139,5	5951,8
знос	1012	2929,5	3585,8
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	2744,6	2900,6
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	680,0	706,9
Поточні біологічні активи	1110		

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	284,0	360,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2,3	10,0
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	12,5	12,5
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	978,6	1089,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	3723,2	3990,2
Пасив	Код рядка		На початок звітної періоду
1	2		3
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	1078,0	1138,0
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	2395,2	2549,8
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-510,4	-623,5
Неоплачений капітал	1425		()
Вилучений капітал	1430		()
Усього за розділом I	1495	2952,0	3064,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	678,0	807,6
розрахунками з бюджетом	1620	15,9	20,5
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	19,8	24,0
розрахунками з оплати праці	1630	52,0	57,6
Поточні забезпечення	1660		

Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	5,5	16,2
Усього за розділом III	1695	771,2	925,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	3723,2	3990,2

Керівник _____ Савуляк П.В.

Головний бухгалтер _____ Хоминець О.М.

Додаток В

Підприємство ТОВ "Глобал Енерго"

Дата (рік, місяць, число)
за
ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	01	01
41295396		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801006

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднь ого року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2568,8	2376,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2478,1)	(2248,2)
Валовий:			
прибуток	2090	90,7	128,5
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	487,6	174,3
Адміністративні витрати	2130	(312,0)	(211,2)
Витрати на збут	2150	(28,8)	(18,9)
Інші операційні витрати	2180	(272,3)	(192,2)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	(34,8)	109,9
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	207,1	176,8
Фінансові витрати	2250	()	
Втрати від участі в капіталі	2255	()	
Інші витрати	2270	(243,2)	45,8
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		21,1
збиток	2295	(70,9)	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0,6	9,7

Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		11,4
збиток	2355	(71,5)	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(71,5)	11,4

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1614,9	1069,9
Витрати на оплату праці	2505	721,3	615,4
Відрахування на соціальні заходи	2510	274,1	200,7
Амортизація	2515	86,4	98,3
Інші операційні витрати	2520	40,9	262,2
Разом	2550	2737,6	2010,5

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4

Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник _____ Савуляк П.В.

Головний бухгалтер _____ Хоминець О.М.

Порівняльна характеристика понятійних категорій фінансового контролю

Понятійні категорії контролю	Фінансовий контроль	
	Податковий контроль	Податковий аудит
Нормативна база	ПКУ, Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”	П(С)БО або МСФЗ та інші нормативні документи ПКУ, Закони України “Про аудиторську діяльність”, “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, Міжнародні стандарти аудиту (МСА), П(С)БО або МСФЗ та інші нормативні документи
Загальна мета перевірки	Підтвердження (або не підтвердження) правильності нарахування та сплати ПДВ до державного бюджету	Висловлення думки щодо відповідності показників податкової звітності з ПДВ законодавчим вимогам та обліковій політиці платника податків
Цільові установки	Оцінка відповідності нормам податкового законодавства податкової звітності з ПДВ; Виявлення та аналіз порушень у частині нарахування та сплати ПДВ Профілактика порушень щодо нарахування та сплати ПДВ у податковій сфері	
Головні завдання для досягнення цілей перевірки	Перевірка первинної документації, правильність її відображення в обліку та звітності з ПДВ у системі оподаткування; Перевірка правильності нарахування ПДВ, своєчасності його сплати до бюджету; Перевірка достовірності податкової звітності з ПДВ	
Методичний інструментарій	Загальнонаукові методи контролю (зокрема, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аналогія і моделювання, абстрагування і конкретизація, системний аналіз тощо) та методичні прийоми і процедури, які згруповані за певними рисами, зокрема: – методичні прийоми фактичного контролю (інвентаризація, заміри, спостереження тощо); – методичні прийоми документального контролю (нормативно-правова перевірка, формальна, експертна та зустрічна перевірка документів, арифметична та логічна перевірка, аналітична перевірка звітності та контрольні порівняння на збалансованість окремих фінансових показників тощо)	
Ким здійснюється перевірка	Контролюючі органи, які визначені нормами ПКУ	Незалежна особа (аудитор)/ аудиторська фірма, яка визначена нормами Закону України “Про аудиторську діяльність”, МСА
Документ перевірки	Акт або довідка	Аудиторський звіт та висновок

Професійні вимоги до перевіряючих	Громадянство України, наявність повної вищої освіти за фахом фінансово-економічного спрямування з освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра чи спеціаліста	Сертифікація, яка здійснюється Аудиторською палатою України, здобуття вищої освіти, певні знання з питань аудиту та досвід роботи не менше трьох років підряд на посадах аудитора, ревізора, бухгалтера, юриста, фінансиста або економіста. Наявність певних знань з питань аудиту визначається шляхом проведення іспиту
Контроль якості виконаних робіт, контролюючий орган	Департамент внутрішнього аудиту, який забезпечує досягнення належного рівня ефективності у діяльності Державної фіскальної служби (далі ДФС) щодо виконання поставлених завдань, здійснює внутрішній аудит та контроль за дотриманням вимог законодавства	Єдиний порядок проведення зовнішніх перевірок системи контролю якості аудиторських послуг, який є обов'язковим для всіх суб'єктів аудиторської діяльності в Україні. Наявність в аудиторській фірмі системи внутрішнього контролю якості наданих аудиторських послуг
Результат перевірки	Нарахування податкових зобов'язань, штрафних санкцій, пені, примусов а сплата виявлених сум недоїмки	Оцінка податкових ризиків і зведення їх до мінімуму, рекомендації з виправлення виявлених помилок, добровільна сплата виявлених за результатами перевірки сум недоїмки та фінансових санкцій